

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет

Науково-навчальний інститут бізнесу, економіки та менеджменту
(повна назва інституту/факультету)

Кафедра економіки, підприємництва та бізнес-адміністрування
(повна назва кафедри)

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри

Олександра КАРІНЦЕВА
(підпис) (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

02. грудня 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістр

(бакалавр / магістр)

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»,
(код та назва)

освітньо-професійної програми «Підприємництво, торгівля та логістика»
(освітньо-професійної / освітньо-наукової) (назва програми)

На тему: «Механізм оцінки інвестиційної діяльності компанії, що надає телекомунікаційні послуги»

Здобувача(ки) групи ПТЛ.м-21 Майданевич О.І.
(шифр групи) (прізвище, ім'я по батькові)

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

(підпис)

Олексій МАЙДАНЕВИЧ
(Ім'я та ПРІЗВИЩЕ здобувача)

Керівник д.е.н., професор, Олександра КАРІНЦЕВА
(посада, науковий ступінь, вчене звання, Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

(підпис)

Суми – 2023

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота складається з: 50 стор., 14 рис., 7 табл., 57 джерел літератури.

Об'єкт дослідження: інвестиційна діяльність компанії АТ «Укртелеком».

Предмет дослідження: теоретичні та практичні аспекти механізму оцінки інвестиційної діяльності компанії.

Мета кваліфікаційної роботи: дослідити існуючі механізми та провести оцінку інвестиційної діяльності компанії, що надає телекомунікаційні послуги.

Методи дослідження: порівняння, табличний, графічний, статистичний аналіз, метод узагальнення, аналіз та синтез емпіричного матеріалу.

Актуальність теми роботи зумовлена тим, що в кризовий період, який наразі переживає Україна, особливу увагу варто приділяти оцінці інвестиційної діяльності комунікаційних компаній. Це пов'язано з тим, що відновлення пошкодженої та втраченої інфраструктури країни, до якої входять і комунікаційні мережі, як ніколи потребують інвестицій як від зовнішніх донорів, так і внутрішніх вкладень підприємств в розвиток своєї діяльності.

У першому розділі розглянуто економічний зміст інвестицій та інвестиційних процесів в бізнесі, досліджено основні види інвестицій та існуючі методики аналізу інвестиційної діяльності.

У другому розділі проведено аналіз інвестиційної діяльності телекомунікаційних України, аналіз капітальних інвестицій та їх вплив на діяльність українських телеком операторів.

В третьому розділі роботи проведено оцінку інвестиційної привабливості АТ «Укртелеком»: аналіз структури капіталу, активів, основних фінансових показників діяльності компанії, аналіз прибутковості та запропоновано напрями покращення інвестиційної діяльності АТ «Укртелеком».

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, телекомунікаційні послуги, інвестиційна привабливість, фінансові показники, прибутковість.

Зміст

Вступ.....	4
1. Інвестиції та інвестиційні процеси в діяльності підприємства	6
1.1 Інвестиційна діяльність в бізнесі.....	6
1.2. Типи та види інвестицій	8
1.3 Методика аналізу інвестиційної діяльності підприємства	10
2. Аналіз інвестиційної діяльності компаній, що надають телекомунікаційні послуги.....	14
2.1. Особливість капітальних інвестицій в діяльності компаній	14
2.2 Вплив капітальних інвестицій на діяльність українських телекомунікаційних компаній.....	16
3. Аналіз інвестиційної привабливості АТ «Укртелеком»	22
3.1 Аналіз структури капіталу АТ «Укртелеком»	22
3.2. Аналіз структури активів компанії АТ «Укртелеком»	25
3.3 Аналіз фінансових показників АТ «Укртелеком».....	28
3.4 Аналіз прибутковості загального капіталу АТ «Укртелеком».....	40
3.5 Напрями покращення інвестиційної діяльності АТ «Укртелеком».....	45
Висновки	47
Перелік використаних джерел	49

Вступ

Оцінка інвестиційної діяльності компанії має дуже важливе значення, оскільки дає змогу зрозуміти ефективність розподілу капіталу компанії, перспективи зростання та загальний фінансовий стан.

Залучення та ефективне використання інвестиційного капіталу на підприємстві є однією з найактуальніших проблем. Ефективне використання капіталу призводить до збільшення акціонерної вартості. Оцінка інвестиційної діяльності дає можливість визначити, наскільки ефективно компанія використовує свої ресурси для отримання прибутку.

Незважаючи на постійні зміни в бізнес-середовищі, підприємства хочуть бути успішними та прибутковими. Оцінка ефекту від інвестицій дозволяє зацікавленим сторонам оцінити прибутковість різних проектів або ініціатив.

Щоб досягати стратегічних цілей необхідно збільшувати використання провідних технологій, розширювати виробничі площі, вдосконалювати бізнес-процеси. Оцінка інвестиційної діяльності гарантує, що інвестиції узгоджуються із загальною місією, баченням і довгостроковою стратегією компанії.

Інформація, отримана в процесі аналізу та оцінки інвестиційної діяльності допомагає інвесторам зрозуміти здатність компанії отримувати дохід від своїх інвестицій. Підприємство має бути привабливим для потенційних інвесторів та не викликати сумнівів у своїй спроможності раціонально та ефективно використовувати інвестиційні ресурси. Оцінка інвестиційної діяльності сприяє оцінці фінансового стану компанії. Це допомагає визначити, чи є компанія фінансово стабільною, чи має стійку траєкторію зростання та чи здатна витримати динаміку ринку та технологічний прогрес.

Мета кваліфікаційної роботи дослідити існуючі механізми та провести оцінку інвестиційної діяльності компанії, що надає телекомунікаційні послуги.

Завданням кваліфікаційної роботи є обґрунтування доцільності проведення оцінки інвестиційної діяльності компанії, а саме аналізу її інвестиційної привабливості для отримання найкращого результату використання капітальних інвестицій на підприємстві.

1. Інвестиції та інвестиційні процеси в діяльності підприємства

1.1 Інвестиційна діяльність в бізнесі

Щоб досягти бізнесу стратегічних цілей необхідно слідкувати за світовими трендами, що пов'язані перш за все, з орієнтацією на цілі сталого розвитку [16,17,18,40,42,44,47,51-57] та діджиталізацією бізнес-процесів [20,21,22,32,37,38,39,43,49,50]. Впровадження таких бізнес-новацій можливо лише за умови інвестиційної діяльності.

Інвестиційна діяльність бізнесу характеризується довгостроковим вкладенням значних ресурсів для отримання прибутку у довгостроковій перспективі та зміцнення конкурентних позицій у майбутньому. Отже, основною метою інвестування є отримання підприємством певної конкурентної переваги або запобігання втрати ним позицій на ринку.

Інвестиційна діяльність може мати різні форми, і вона є ключовим аспектом стратегічного та фінансового планування компанії. Насправді, інвестувати можна в будь-що:

- основні засоби (нерухомість, обладнання та інші фізичні активи, що є важливими для діяльності та зростання компанії);
- інші компанії і підприємства (для забезпечення доступу до нових ринків, технологій або додаткових бізнес-напрямків);
- ринкові цінні папери (акції, облігації тощо)
- предмети інтелектуальної власності, торгові марки та ін.
- дослідження нових ринків або географічне розширення існуючих операцій;
- модернізацію технологічної інфраструктури, включаючи ІТ-системи, програмне забезпечення та цифрові можливості;
- в навчання та розвиток працівників для покращення навичок, знань і загального людського капіталу тощо.

Для компанії інвестування означає вкладання грошей або інших активів з метою в майбутньому отримати прибуток або матеріальний результат. Інвестуючи в свою діяльність, підприємства можуть збільшити продажі, зменшити витрати або підвищити ефективність. Інвестиції також необхідні просто для того, щоб зберегти стабільність або подолати кризу та не відставати від конкурентів.

З точки зору інвестора, інвестиції – це витрати на придбання, створення, розширення, реконструкцію, технічне переозброєння основного капіталу. Тому прибуток має бути достатнім, щоб компенсувати інвестору відмову від використання цих засобів в поточному періоді, винагородити інвестора за ризик, відшкодувати йому втрати від інфляції в майбутньому [6].

Інвестиції забезпечують компанії ряд переваг.

1) Економічні переваги [8]:

- збільшення обороту продукції, товарів чи послуг,
- зниження операційних витрат (інвестиції в економічні технології, удосконалення процесів або підвищення ефективності),
- підвищення загальної прибутковості компанії (інвестиції в нові продукти, послуги або ринки)
- мінімізація різних ризиків ведення бізнесу (диверсифікація та стратегічні інвестиції),
- підвищення конкурентоспроможності підприємства (інвестиції в розширення ринку, в дослідження та розробки, в унікальні можливості, інтелектуальну власність або ексклюзивні партнерства).

2) Соціальні переваги [8]:

- створення нових робочих місць (інвестиції в розширення бізнесу, нові проекти або підприємства),
- виявлення та інтеграцію перспективних співробітників (інвестиції в програми навчання та розвитку своїх співробітників),

- навчання команди (інвестиції в освітні ініціативи, стипендії та партнерство з навчальними закладами),
- екологічна стійкість (інвестиції в екологічно чисті практики, відновлювані джерела енергії та стійкі бізнес-операції);
- благодійність (виділення ресурсів на благодійні цілі та філантропічні ініціативи; заохочення і підтримання волонтерства працівників і залучення громади).

3) Організаційні переваги [8]:

- підвищення здатності компанії реагувати на поточні та майбутні потреби бізнес-середовища,
- усунення недоліків в функціонуванні компанії,
- вдосконалення бізнес-процесів.

Інвестиційна діяльність здійснюється шляхом реалізації інвестиційних проектів і проведення операцій з різними видами майнових та інтелектуальних цінностей.

Реалізація інвестиційних проектів може призвести до змін у:

- технології виробництва та наданні послуг,
- виробничому потенціалі,
- якості продукції чи структурі асортименту,

Це, у свою чергу, відображається в оновленні технологій, збільшенні доходів або зниженні витрат.

1.2. Типи та види інвестицій

Існує багато типів інвестицій. Можна виділити три великі категорії інвестицій за об'єктами вкладення капіталу:

- **фінансові інвестиції** – вкладення капіталу в різні фінансові інструменти (акції, облігації, депозити, цільові банківські вклади, похідні

цінні папери, паї, частки, вкладення до статутних фондів інших підприємств тощо) з метою отримання доходів у майбутньому.

Рисунок 1.1 – Основні види інвестицій [6; 8]

- **Капітальні інвестиції** – вкладення капіталу у відтворення основних фондів, товарно-матеріальні цінності та інше. Капітальні інвестиції можуть бути пов’язані зі здійсненням операційної діяльності підприємства або покращанням умов праці та побуту працівників підприємства [1; 8].

- **Нематеріальні інвестиції** – навчання персоналу компанії, дослідження і розробки, патенти, різні ІТ-системи, рекламу, ліцензії, «ноу-хау», в майнові права, в інтелектуальні цінності; у права користування та інше [8].

Для залучення додаткових коштів підприємство може використати один або декілька існуючих методів інвестування:

- інвестиції в акціонерний капітал;
- кредитне фінансування;
- самофінансування;
- бюджетне фінансування;
- фінансування за рахунок безоплатних та благодійних внесків і пожертвувань;
- змішане фінансування.

Найбільш поширеними є перші три.

Керівництву підприємства при прийнятті рішення щодо інвестиційної діяльності підприємства необхідно вирішувати проблеми, пов'язані з невизначеністю, низькою точністю прогнозування умов, у яких вони будуть реалізовувати інвестиційні проекти. Чим довшим є строк реалізації проекту, тим більшим стає ризик, тим складніше оцінити майбутні витрати, процентні ставки тощо.

1.3 Методика аналізу інвестиційної діяльності підприємства

Кожен інвестор зацікавлений в тому, щоб його вкладення використовувалися найбільш ефективно. Тому перед прийняттям відповідального рішення необхідно провести аналіз інвестиційної діяльності обраного для інвестування підприємства. На основі отриманих висновків формується стратегія та тактика впровадження інвестицій в діяльності підприємства, обґрунтовуються плани й управлінські рішення в цій сфері,

виявляються резерви підвищення ефективності інвестицій, оцінюються результати інвестиційних проектів.

До основних завдань аналізу інвестиційної діяльності відносять:

- загальну оцінку інвестиційних потреб підприємства;
- вибір напрямів інвестиційної діяльності та інвестиційних проектів підприємства;
- аналіз форм інвестування та їх ризику;
- аналіз доходності фінансових інвестицій;
- аналіз ефективності інвестиційних проектів та розробка заходів поліпшення інвестиційної діяльності підприємства.

Аналізується обсяг та структура інвестицій.

Основні етапи інвестиційної діяльності [14]:

1. Аналіз інвестиційних можливостей підприємства.
2. Аналіз інвестиційної привабливості та різних інвестиційних проектів.
3. Аналіз ефективності інвестицій, їх величини і структури.

Більш детально процес аналізу інвестиційної діяльності підприємства виглядає наступним чином [6]:

1) постановка цілей аналізу; визначення об'єкта дослідження, завдання інвестиційного аналізу; наприклад, оцінка ефективності інвестиційної діяльності, виявлення потенційних проблем або визначення майбутніх напрямків інвестицій;

2) збір та підготовка до аналізу інформації; її можна отримати з фінансової звітності підприємства, звітів про інвестиційні проекти, а також з інших відкритих джерел;

3) розробка системи показників, що характеризують об'єкт аналізу;

4) аналіз інформації; обробка інформації за допомогою різних методів, таких як фінансовий аналіз, аналіз ефективності та аналіз ризику; формування вихідної аналітичної інформації та її інтерпретація;

5) кількісна оцінка впливу окремих чинників на зміну результатів інвестиційної діяльності підприємств;

6) пошук невикористаних і перспективних резервів підвищення ефективності інвестицій та інвестиційної діяльності компанії;

7) підготовка висновків і рекомендацій за результатами проведеного аналізу для прийняття управлінських рішень щодо інвестиційної діяльності підприємства, розробка заходів щодо використання виявлених резервів.

Оцінка інвестиційної діяльності підприємства як правило є аналітичною оцінкою доцільності інвестиційних проєктів, аналізом динаміки та структури інвестицій в основний капітал. Також це може бути аналітична оцінка інвестиційної привабливості з точки зору можливості та доцільності вкладання інвестицій. Тобто потрібно спочатку логічно обґрунтувати інвестором доцільність його інвестиційних рішень. Все починається з оцінки інвестиційної привабливості підприємства.

Інвестиційну привабливість підприємства можна оцінити за допомогою аналізу наступних складових та показників [14]:

- структурою капіталу;
- структурою активів;
- показниками платоспроможності,
- показниками фінансової стійкості
- показниками майнового стану.

Доцільним є проведення аналізу й інших показники, таких як:

- структурні показники спрямування інвестицій;
- показники динаміки інвестицій;
- показники прогресивності інвестування;
- джерела формування інвестиційних ресурсів.

При аналізі інвестиційної привабливості акціонерних товариств варто також розглядати наступні показники:

- прибутковість загального капіталу (розраховується з використанням показника чистого прибутку);
- рівень дивідендів;
- курс акцій.

Для проведення зазначеного аналізу необхідно мати в своєму розпорядженні перш за все фінансову та статистичну звітність підприємства. Це Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про наявність і рух необоротних активів, амортизацію та капітальні інвестиції та інше. Також можуть стати в нагоді дані внутрішнього оперативного обліку підприємства чи додаткові обстеження та діагностика.

Роблячи висновки про оцінку інвестиційної привабливості підприємства, необхідно проаналізувати показники за 3-5 років. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства має базуватися на комплексному підході і враховувати зовнішнє середовище, в якому воно функціонує.

2. Аналіз інвестиційної діяльності компаній, що надають телекомунікаційні послуги

2.1. Особливість капітальних інвестицій в діяльності компаній

Залучення інвестора дає можливість забезпечити підприємство оборотним капіталом, необхідним для його росту та розширення, оскільки власні ресурси часто є обмеженими і підприємству важко покладатися лише на них.

Оскільки інвестор зацікавлений в ефективному використанні власних коштів, він може також допомогти підприємству в прийнятті більш раціональних рішень щодо розподілу ресурсів, поділитися новими знаннями та досвідом у бізнесі.

Також залучення інвесторів позиціонує підприємство як таке, що варте довіри. Коли інвестори вкладають свої гроші в бізнес, це є свідченням того, що вони вірять у можливість отримання прибутку в майбутньому та у спроможність підприємства цього досягти. Це сприятиме залученню інших інвесторів і клієнтів.

Капітальні інвестиції – це вкладення коштів, які здійснюються з метою придбання або створення основних засобів, тобто довгострокових активів, які будуть використовуватися в діяльності підприємства впродовж декількох років. Саме тому необхідно ретельно планувати інвестиційні витрати та джерела їх фінансування, а також прогнозувати фінансово-економічні ефекти в майбутньому.

Незалежно від цілей і виду інвестування результати успішно реалізованих інвестиційних проектів зазвичай призводять до зростання основних фондів підприємства [9].

В свою чергу капітальні інвестиції залежно від мети та очікуваної вигоди поділяють на наступні категорії.

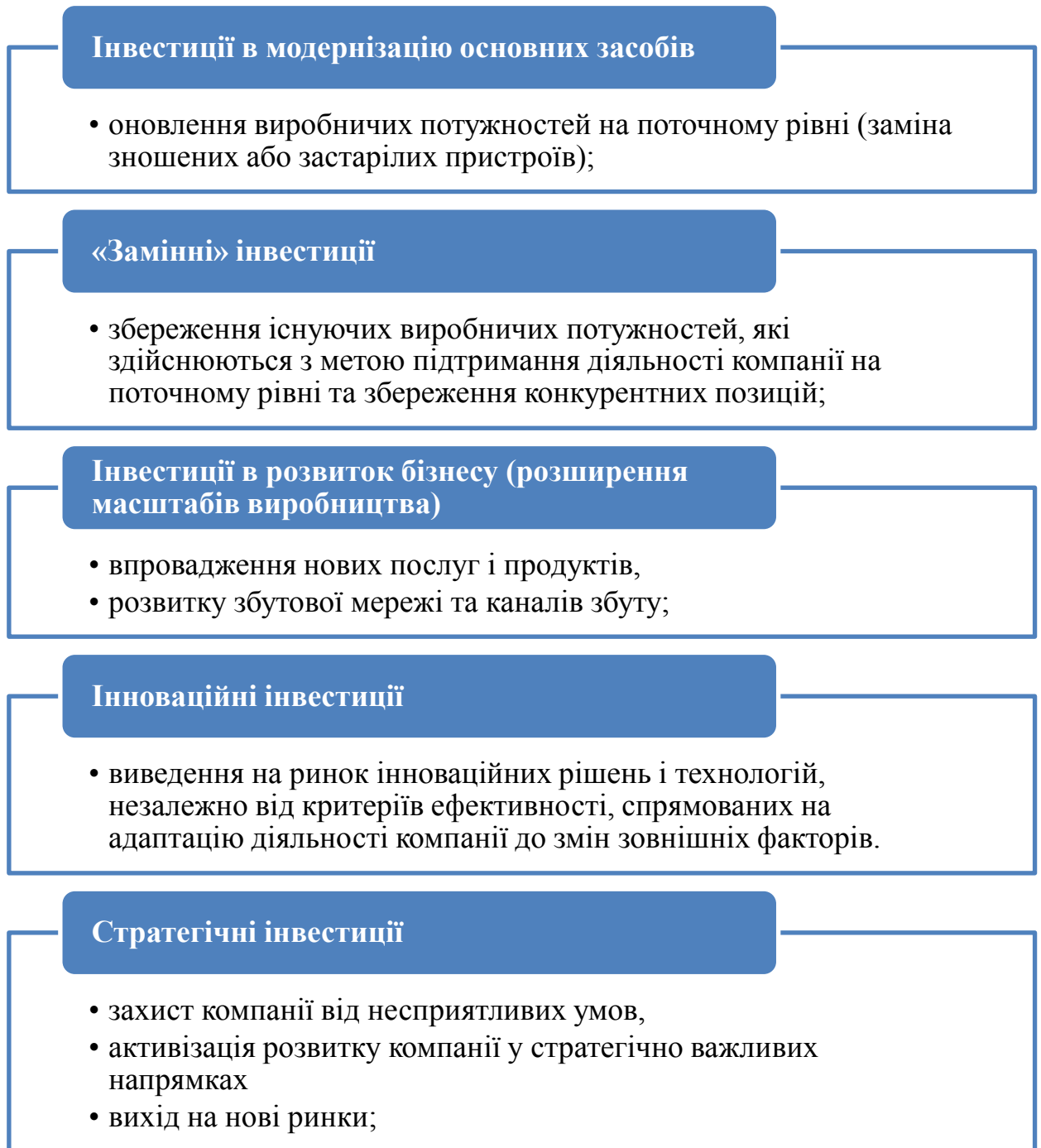

Рисунок 2.1 – Основні категорії капітальних інвестицій

Капітальні інвестиції є важливим фактором розвитку економіки [19,23,25,26,28,30,33,34,36,41,45,48]. Вони сприяють зростанню виробництва, підвищенню продуктивності праці та конкурентоспроможності підприємств [24,27,29,31,35,46]. Капітальні інвестиції можуть здійснюватися за рахунок власних коштів підприємства, залучення кредитів або за допомогою державної підтримки.

2.2 Вплив капітальних інвестицій на діяльність українських телекомунікаційних компаній

Ринок телекомунікаційних послуг в Україні є всеохоплюючим. Приймання та передача інформації між абонентами стала на сьогодні однією з найважливіших потреб суспільства. Саме телекомоператори надають можливість кожному в країні вільно спілкування між собою за допомогою фіксованого або мобільного зв'язку, телебачення, радіо, Інтернету тощо.

Загалом телекомоператори надають досить широкий спектр послуг, включаючи:

- фіксований зв'язок: телефонія, інтернет, телебачення.
- мобільний зв'язок: голосові дзвінки, SMS, MMS, мобільний інтернет.
- інтернет-сервіси: інтернет-провайдерство, хостинг, хмарне сховище даних, мобільні додатки.

Найуспішніші телекомунікаційні компанії України в 2023 році представлені на рис. 2.2.

Телекомунікації

На основі аналізу Топ 10 компаній за виторгом

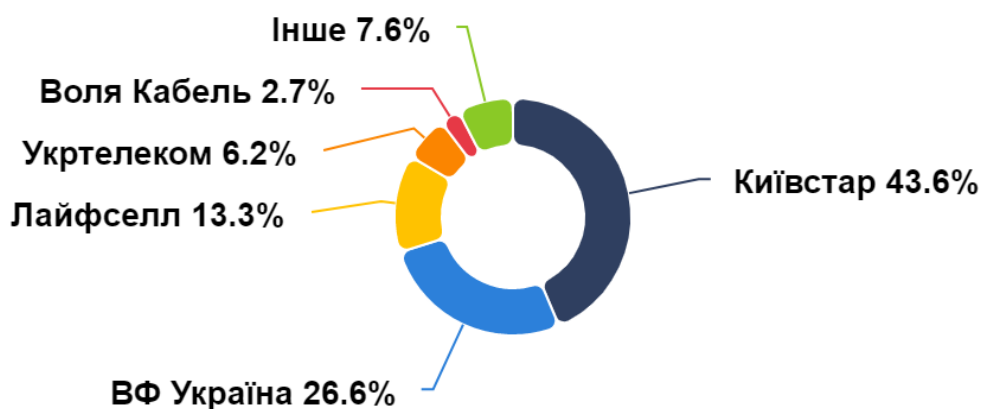

Рисунок 2.2 – Найуспішніші телекомунікаційні компанії України в 2023 році (за відкритими даними Опендатабот)

«Київстар» є найбільшим оператором мобільного зв'язку в Україні. Він пропонує різноманітні телекомунікаційні послуги, включаючи послуги мобільного зв'язку, фіксованого зв'язку та інтернет-послуг.

Vodafone Україна є ще одним значним гравцем на українському телекомунікаційному ринку, що надає послуги мобільного зв'язку.

Lifecell – український оператор мобільного зв'язку, який пропонує такі послуги, як передача голосу, передача даних та мобільний Інтернет.

Україна має високий рівень проникнення мобільного зв'язку, значна частина населення користується послугами мобільного зв'язку та доступу до Інтернету. Попит на послуги високошвидкісного Інтернету весь час зростає. Це сприяє розширенню широкосмужової інфраструктури та впровадження нових технологій, таких як 4G і 5G.

Український ринок телекомунікаційних послуг є одним із найпрогресивніших в світі. Підприємства використовують найкращі й найпередовіші технології. Українські оператори зв'язку інвестують у розширення мереж 4G, забезпечуючи швидший мобільний інтернет. Крім того, є зусилля щодо розробки та розгортання технології 5G.

Значна увага приділяється розширенню волоконно-оптичних мереж для покращення широкосмужового зв'язку та підтримки послуг високошвидкісного Інтернету.

Постійні інвестиції в телекомунікаційну інфраструктуру є важливими для покриття якомога більшої території та задоволення зростаючого попиту на якісні та високошвидкісні послуги.

Так в 2022 році незважаючи на воєнні дії загальний обсяг капітальних інвестицій в комунікаційній сфері склав близько 16870 млн. грн. Це менше лише на 16% в порівнянні з 2021 роком (20128,1 млн. грн.) [3].

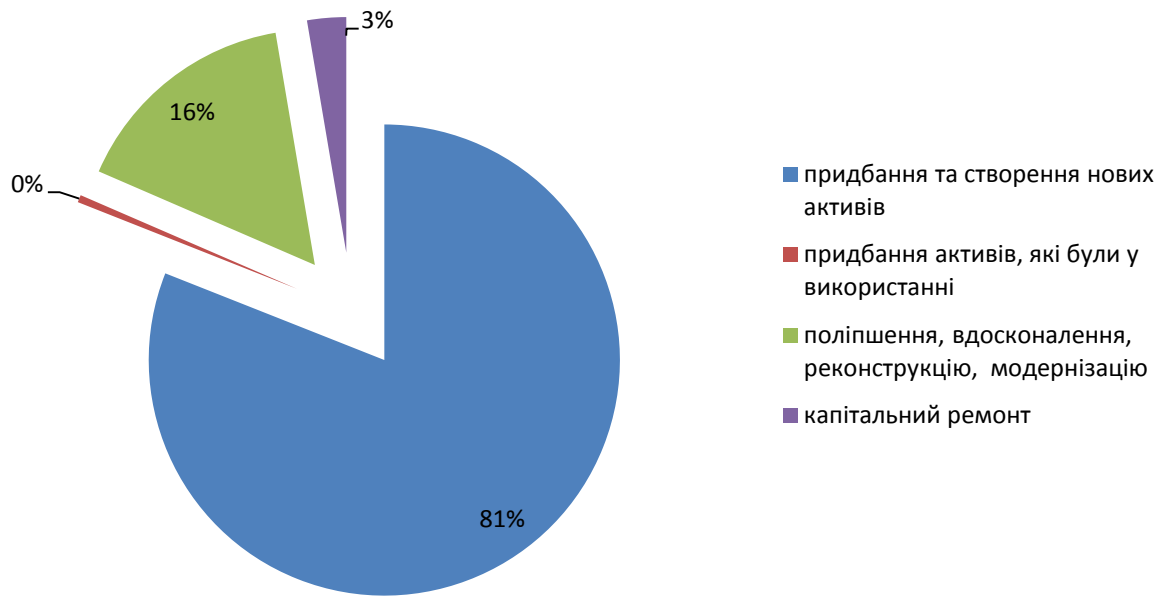

Рисунок 2.3 – Капітальні інвестиції за напрямками інформація та телекомунікації в Україні в 2022 році

Укртелеком є одним з найбільших і найстаріших операторів зв'язку в Україні. Він надає широкий спектр послуг, включаючи фіксовану телефонію, широкополосний доступ до Інтернету та цифрове телебачення.

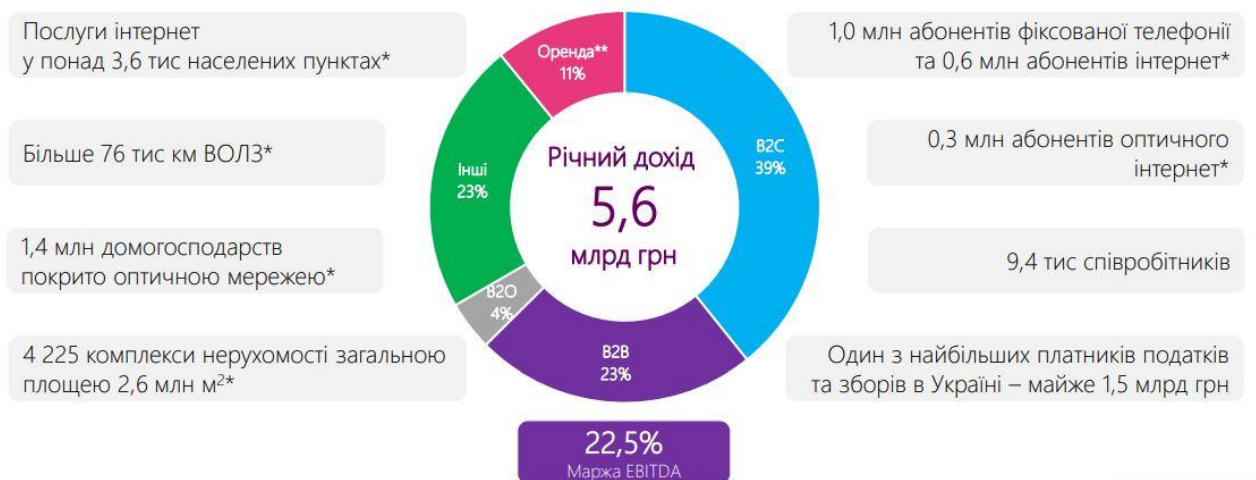

Рисунок 2.4 – Основні показники діяльності компанії «Укртелеком» в 2022 році [3]

Телекомунікаційні компанії не менше інших підприємств постраждали від воєнних дій. Впровадження сучасних телеком рішень для забезпечення

безперебійного зв'язку в кризових умовах потребують постійних інвестицій в модернізацію.

Інфраструктура:

- 185 будівель Укртелекому пошкоджені;
- 34 будівлі повністю зруйновані;
- 421 од. транспортних засобів знаходиться на ТОТ**.

ТОП-5 найбільш постраждалих областей за кількістю постраждалих будівель

Харківська	37
Донецька	29
Сумська	23
Чернігівська	20
Миколаївська	19

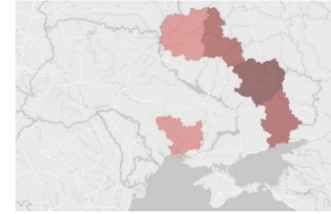
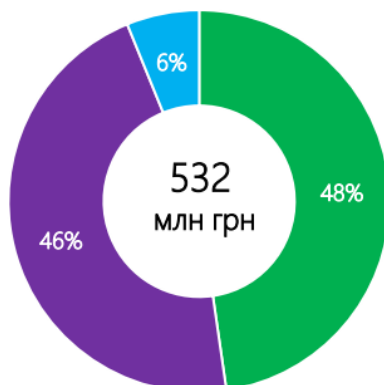

Рисунок 2.5 – Збитки, отримані телекомунікаційними компаніями від воєнних дій [3]

«Укртелеком» постійно реалізовує масштабні проекти розвитку і модернізації мережі. Це передбачає як придбання майна, установок і обладнання, так і заміну мідних кабелів на оптичні для розширення географії послуг. Вартість таких активів часто дуже висока.

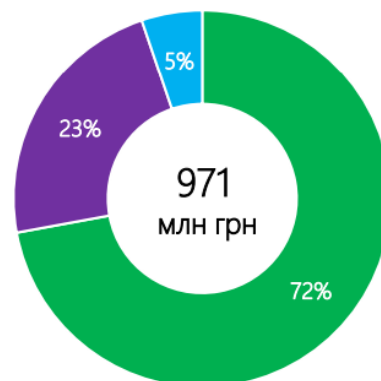
У 2020 році компанія інвестувала понад 688 млн грн у розвиток своєї мережі, а в 2021 році – 971 млн грн. в розширення мережі широкопasmового доступу в Інтернеті (прокладено 14 тис км в 2021 р. оптичних ліній зв'язку), реконструкцію телефонної мережі; розвиток зонової мережі та інші проекти [3; 4; 5].

Структура капітальних інвестицій у 2022 р.*

- Доступ, нові підключення та продукти (B2C, B2B, B2O)
- Інфраструктура та ІТ
- Інші (оптимізація витрат, вимоги законодавства, форс-мажори)

Структура капітальних інвестицій у 2021 р.*

- Доступ, нові підключення та продукти (B2C, B2B, B2O)
- Інфраструктура та ІТ
- Інші (оптимізація витрат, вимоги законодавства, форс-мажори)

Рисунок 2.6 – Структура капітальних інвестицій АТ «Укртелеком» в 2021 та 2022 роках [3; 4]

В 2022 році компанія планувала інвестувати близько 1,5 млрд. грн, проте через воєнні дії вдалося вкласти лише 532 млн грн модернізацію та розвиток мережі. Інвестиції здійснювались в розвиток волоконно-оптичних мереж доступу за технологіями GPON та Ethernet, було встановлено 214 оптичних лінійних терміналів (OLT) загальної ємністю майже 167 тисяч портів, прокладено 5,6 тис км волоконно-оптичних ліній зв'язку та інші проекти. Протягом 2022 р. АТ «Укртелеком» було відновлено надання послуг у понад 1 200 населених пунктах для більш ніж 350 тисяч домогосподарств, здійснено реконструкцію понад 130 кілометрів зруйнованих ліній зв'язку. Додаткові операційні та інвестиційні витрати, спричинені воєнною агресією рф, склали понад 140 млн грн. [3].

Таблиця 2.1 – Структура інвестиційних потоків АТ «Укртелеком» в 2020-2022 роках

Стаття	2020 рік	2021 рік	2022 рік
Надходження:	187002	61795	96039
від реалізації необоротних активів	10585	8585	27 932
від реалізації фінансових інвестицій	11312	12 364	29 729
інші	165 105	40 846	38 378
Витрачання:	775 734	998 423	556 777
на необоротні активи	660852	998 423	556 777
на придбання фінансових інвестицій	21282	0	0
інші платежі	93600	0	0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-588 732	-936 628	-460 738

З таблиці 2.1 видно, що інвестиційні витрати компанії перевищують інвестиційні надходження, які в 2021 році знизились майже на 67%, проте в 2022 році спостерігається їх зростання на 55,4%. Проте вони залишаються все ще майже в 2 рази нижчими у порівнянні з 2020 роком.

В той же час в 2022 році вкладання компанії в свій розвиток також суттєво скоротилось у порівнянні з 2021 роком. В 2022 році АТ «Укртелеком» всі свої кошти вкладав виключно в необоротні активи.

Рисунок 2.7 – Структура надходжень від інвестиційної діяльності АТ «Укртелеком» в 2020 та 2022 роках, тис. грн.

Компанія потребує постійного аналізу та оцінки своїх капітальних інвестицій. Придбання обладнання, машин чи споруд передбачає значні витрати та довгострокові зобов'язання. Тому перш ніж інвестувати, необхідно оцінити, наскільки це ефективно та коли і в якому обсязі очікується повернення інвестицій для бізнесу.

3. Аналіз інвестиційної привабливості АТ «Укртелеком»

3.1 Аналіз структури капіталу АТ «Укртелеком»

Аналіз структури капіталу є важливим етапом аналізу інвестиційної привабливості підприємства. Він дозволяє визначити та проаналізувати співвідношення власного і позикового капіталу, структура джерел фінансування активів підприємства, рівень фінансової залежності підприємства. Проаналізуємо структуру капіталу АТ «Укртелеком».

Таблиця 3.1 – Структура капіталу АТ «Укртелеком»

Розділи пасиву	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення 2020/2022	
				+/-	%
I. Власний капітал	10 135 494	11 824 551	8 831 810	-1 303 684	-12,86
Зареєстрований капітал	4 681 562	4 681 562	4 681 562	0	0,00
Капітал у дооцінках	10 254 530	11 948 749	11 113 515	858 985	8,38
Додатковий капітал	411 370	411 370	411 370	0	0,00
Резервний капітал	222 812	222 812	222 812	0	0,00
Непокритий збиток	-5 434 780	-5 439 942	-7 597 449	-2 162 669	39,79
II. Довгострокові зобов'язання та забезпечення	3 035 092	2 462 326	2 162 996	-872 096	-28,73
Відстрочені податкові зобов'язання	318 022	239 407	0	-318 022	-100,00
Довгострокові кредити банків	1 411 488	1 097 531	1 232 527	-178 961	-12,68
Інші довгострокові зобов'язання	1 023 868	860 200	752 015	-271 853	-26,55
Довгострокові забезпечення	281 714	265 188	178 454	-103 260	-36,65
III. Поточні зобов'язання та забезпечення	1 459 650	1 746 909	1 935 628	475 978	32,61
Короткострокові кредити банків	12 209	10 853	12 249	40	0,33
Поточна заборгованість за довгостроковими кредитами банків	234 841	436 724	761 782	526 941	224,38
Кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги та інша кредиторська заборгованість	412 789	540 597	374 906	-37 883	-9,18
Поточна заборгованість за:					
розрахунками з бюджетом	152 980	75 462	131 534	-21 446	-14,02
у тому числі з податку на прибуток	64 796	0	0	-64 796	-100,00
розрахунками зі страхування	12 461	13 247	7310	-5 151	-41,34
розрахунками з оплати праці	50 504	51 814	40 305	-10 199	-20,19
одержаними авансами	113 885	86 404	84 638	-29 247	-25,68
розрахунками з учасниками	1 897	1 897	1 897	0	0,00
із внутрішніх розрахунків	1 319	0	0	-1 319	-100,00
Поточні забезпечення	290 059	300 494	293 177	3 118	1,07
Доходи майбутніх періодів	23 574	31 287	22 272	-1 302	-5,52
Інші поточні зобов'язання	153 132	198 130	205 558	52 426	34,24
Баланс	14 630 236	16 033 786	12 930 434	-1 699 802	-11,62

Структура зобов'язань станом на:

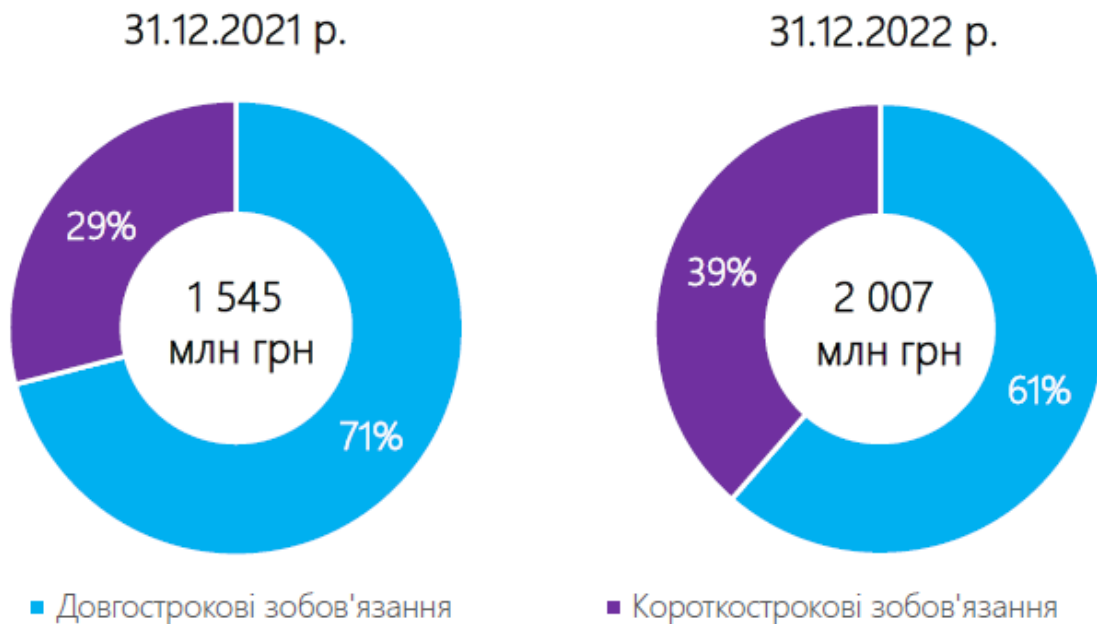

Рисунок 3.1 – Структура зобов'язань АТ «Укртелеком» в 2021 та 2022 роках [3]

Загальна вартість капіталу підприємства за 2020-2022 рр. зменшилась на 11,62%. Зокрема, сума власного капіталу компанії протягом досліджуваного періоду зменшилась на 12,86%. Більшою мірою це було спричинене збільшенням непокритого збитку на 39,79%. Суми зареєстрованого капіталу, додаткового та резервного капіталу протягом 2020-2022 рр. не змінювались.

Сума довгострокових зобов'язань знизилась на 28,73%. Цьому сприяло зниження за всіма складовими довгострокових зобов'язань.

Натомість сума поточних зобов'язань зросла в 2022 році на 32,61%. Це сталося за рахунок збільшення поточної заборгованість за довгостроковими кредитами банків майже в 3 рази та інших поточних зобов'язань на 34,24%. В той же час спостерігається зниження поточної заборгованості за розрахунками за всіма статтями.

Динаміка зміни структури капіталу за 2020-2022 роки наведена на рис. 3.2.

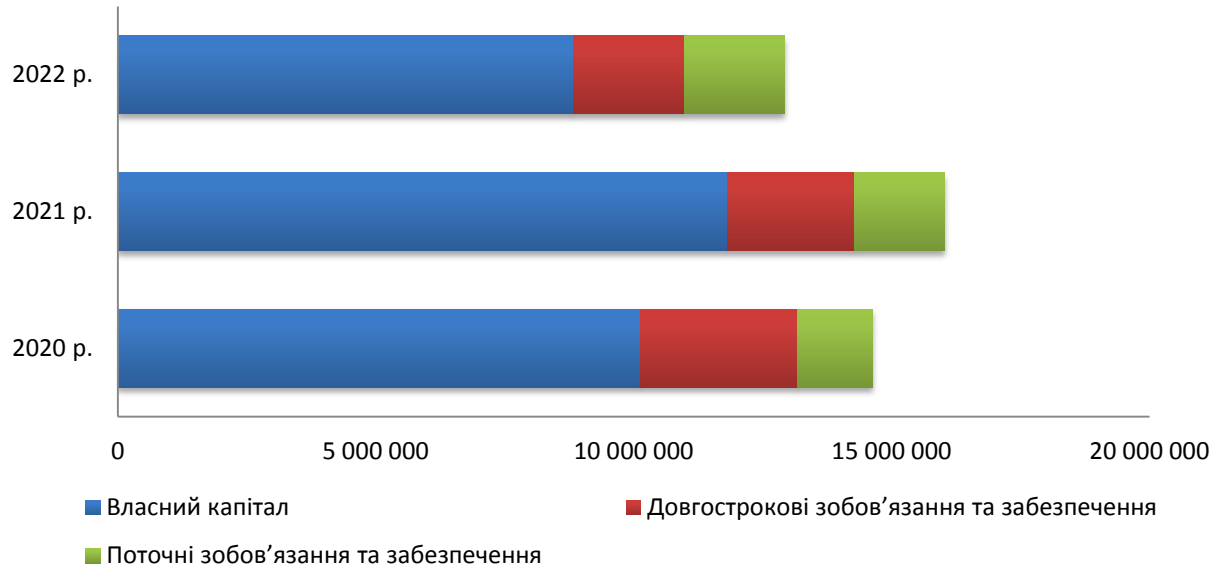

Рисунок 3.2 – Динаміка зміни структури капіталу АТ «Укртелеком» за 2020-2022 роки

Структура власного та запозиченого капіталу АТ «Укртелеком» наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Структура власного та позикового капіталу АТ «Укртелеком»

Розділи пасиву	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення 2020/2022	
				+/-	%
Власний капітал, тис. грн.	10 135 494	11 824 551	8 831 810	-1 303 684	-12,86
Позиковий капітал, тис. грн.	4 494 742	4 209 235	4 098 624	-396118	-8,81
Власний капітал, %	69,28	73,75	68,30	-0,98	-1,41
Позиковий капітал, %	30,72	26,25	31,70	0,98	3,17

Таким чином, з табл. 3.2 видно, що капітал компанії в 2022 році на 68,3% складається з власних коштів. Ця частка дещо збільшувалась в 2021 році, проте в 2022 році є меншою навіть за 2020 рік.

На підставі отриманих результатів можна зробити висновок, що переважання у структурі джерел формування власного капіталу, а саме 68,3% свідчить про високий рівень фінансової незалежності, а отже і про невисокий ризик для інвесторів.

3.2. Аналіз структури активів компанії АТ «Укртелеком»

Аналіз структури активів компанії є фундаментальним аспектом фінансового аналізу. Він дає уявлення інвестору про фінансовий стан, загальну ефективність організації, необхідні для прийняття обґрунтованих рішень. Проведемо структурно-динамічний аналіз активів за 2020-2022 роки (табл. 3.3).

Таблиця 3.3. – Структурно-динамічний аналіз активів АТ «Укртелеком» за 2020-2022 роки

Розділи пасиву	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення, 2020/2022	
				+/-	%
Необоротні активи, тис. грн.	12095004	13740388	10475750	-1619254	-13,39
Оборотні активи, тис. грн.	2534758	2292905	2454201	-80557	-3,18
Баланс	14630236	16033786	12930434	-1699802	-11,62
Необоротні активи, %	82,67	85,70	81,02		
Оборотні активи, %	17,33	14,30	18,98		

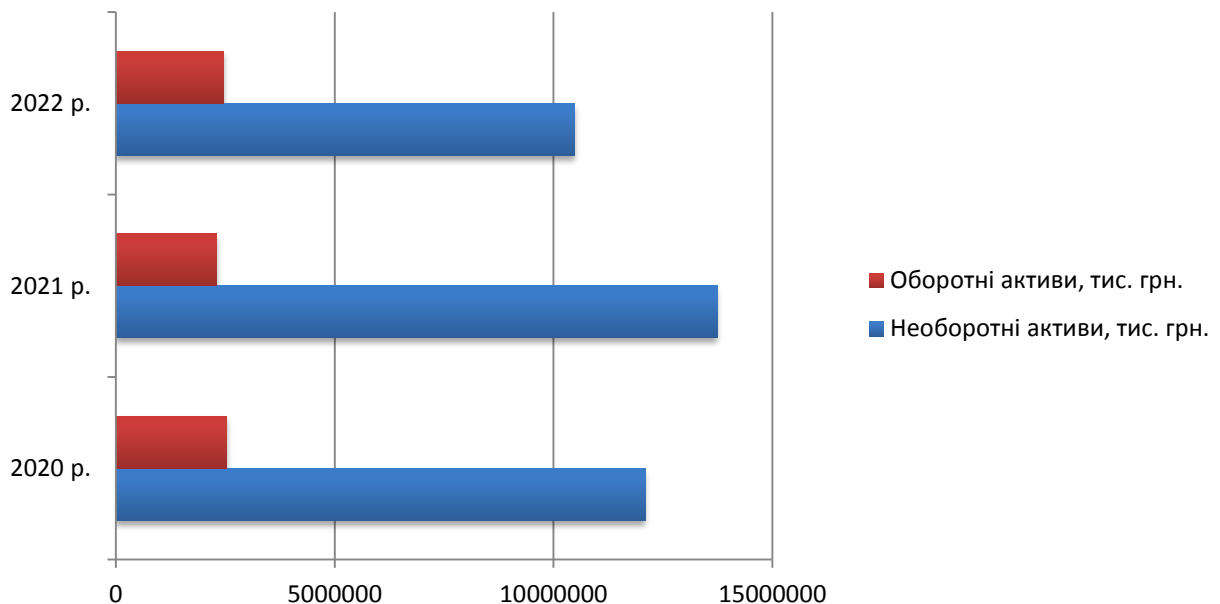

Рис. 3.3. – Динаміка зміни структури активів АТ «Укртелеком», тис. грн.

За даними табл. 3.3 та рис. 3.3 видно, що в 2022 році спостерігається зменшення як оборотних, так і необоротних активів підприємства протягом останніх років. Водночас, найбільша питома вага необоротних активів

спостерігалась в 2021 році, проте в 2022 р. відбувся перерозподіл на користь оборотних активів і їх частка склала 81,02 та 18,98% відповідно. Зміни в структурі активів у сторону зростання питомої ваги оборотних активів є позитивною тенденцією. Проте їх частка все ще залишається надто малою, щоб швидко покривати зобов'язання.

Розглянемо динаміку та структуру оборотних активів більш детально.

Таблиця 3.4. – Динаміка оборотних активів АТ «Укртелеком» в 2020-2022 роках

Оборотні активи	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення 2022/2020	
				+/-	%
Запаси, у тому числі:	130 833	200 713	168 319	37 486	28,65
виробничі запаси	91 291	107 424	114 026	22 735	24,90
готова продукція	3 451	8 910	-	-3 451	-100,00
товари	36 091	84 379	54 293	18 202	50,43
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	309 739	285 217	254 215	-55 524	-17,93
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	59 753	69 507	118 745	58 992	98,73
за виданими авансами	50 451	62 953	107 066	56 615	112,22
розрахунками з бюджетом	8 217	6 199	4 936	-3 281	-39,93
з нарахованих доходів	1 085	355	6 743	5 658	521,47
Інша поточна дебіторська заборгованість	1 210 970	1 316 978	952 965	-258 005	-21,31
Грошові кошти та їх еквіваленти	697 985	235 407	796 675	98 690	14,14
Витрати майбутніх періодів	38 374	68 868	51 312	12 938	33,72
Інші оборотні активи	87 104	116 215	111 970	24 866	28,55
Разом оборотних активів	2 534 758	2 292 905	2 454 201	-80 557	-3,18

Таблиця 3.5 – Структура оборотних активів АТ «Укртелеком» в 2020-2022 роках, %

Оборотні активи	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення 2022/2020	
				+/-	%
Запаси	5,16	8,75	6,86	2	32,87
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	12,22	12,44	10,36	-2	-15,23
Дебіторська заборгованість за розрахунками	2,36	3,03	4,84	2	105,25
Інша поточна дебіторська заборгованість	47,77	57,44	38,83	-9	-18,72
Грошові кошти та їх еквіваленти	27,54	10,27	32,46	5	17,89
Витрати майбутніх періодів	1,51	3,00	2,09	1	38,10
Інші оборотні активи	3,44	5,07	4,56	1	32,77
Разом оборотних активів	100	100	100		

Найбільшу частку в оборотних активах підприємства складає дебіторська заборгованість: інша поточна – 38,83%, за товари, роботи, послуги – 10,36%, за розрахунками – 4,84%. Загальна її частка у структурі в 2022 році складала 54,03%. Концентрація значної суми коштів у дебіторській заборгованості може призводити до фінансових ускладнень, підприємство може відчувати нестачу коштів для придбання виробничих запасів, виплати заробітної плати, розрахунків із бюджетом та постачальниками. Проте порівняно з 2020 та 2021 роками спостерігається зниження іншої поточної заборгованості та заборгованості за товари та послуги на 21,31% та 17,93%, в той час як заборгованість за розрахунками збільшилась майже вдвічі.

Скорочення абсолютної суми загальної дебіторської заборгованості (на 254537 тис. грн.) виникло внаслідок скорочення господарської діяльності та зменшення клієнтської бази підприємства, підтвердженням чого є зменшення вартості майна підприємства.

Значне збільшення дебіторської заборгованості за розрахунками у 2022 році на 98,73% є дуже негативною тенденцією, оскільки збільшився обсяг коштів, які вилучаються із обороту підприємства.

Запаси підприємства в 2022 році зменшились на 16,1% в порівнянні з 2021 роком, в той час як в 2021 р. спостерігалось їх зростання. Це також свідчить про скорочення господарської діяльності та зменшення обсягів виробництва продукції.

Грошові кошти та їх еквіваленти суттєво зменшились в 2021 році, проте в 2022 році їх сума виросла в 3,4 рази. Оскільки грошові кошти та їх еквіваленти є наймобільнішими активами підприємства і необхідні для здійснення поточних розрахунків із контрагентами, тобто покриття всіх першочергових платежів, їх збільшення є позитивною тенденцією. Загалом в 2022 році грошові кошти та їх еквіваленти складають 32,46% всіх оборотних активів підприємства.

Аналіз структури активів підприємства показав, що зростанням дебіторської заборгованості за розрахунками та висока питома вага грошових коштів свідчить про проблему неплатежів.

3.3 Аналіз фінансових показників АТ «Укртелеком»

Аналіз фінансових показників дозволяє оцінити фінансовий стан підприємства, його фінансову стійкість і платоспроможність, а також перспективи розвитку. Проаналізуємо показники платоспроможності та ліквідності АТ «Укртелеком».

Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття):

$$K_{л.п.} = \frac{\text{оборотні активи}}{\text{короткостроковий позиковий капітал}}$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{2534758}{1459650} = 1,737$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{2292905}{1746909} = 1,313$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{2454201}{1935628} = 1,268$$

Коефіцієнт швидкої ліквідності:

$$K_{л.ш.} = \frac{\text{оборотні активи} - \text{вартість запасів}}{\text{короткостроковий позиковий капітал}}$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{2534758 - 130833}{1459650} = 1,647$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{2292905 - 200713}{1746909} = 1,198$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{2454201 - 168319}{1935628} = 1,181$$

Коефіцієнт ліквідності абсолютної:

$$K_{л.а.} = \frac{\text{короткострокові фінансові інвестиції} + \text{гроші та їх еквіваленти}}{\text{короткостроковий позиковий капітал}}$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{697985}{1459650} = 0,478$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{235407}{1746909} = 0,135$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{796675}{1935628} = 0,412$$

Коефіцієнт поточної ліквідності знижувався в період 2020-2022 років з 1,737 до 1,268 і став меншим за теоретичне достатнє значення (від 1,5 до 2,0). Це говорить про зменшення суми грошей та їх еквівалентів, необхідних для погашення короткострокових зобов'язань.

Коефіцієнт швидкої ліквідності перевищує нормативне значення (від 0,7 до 1). Впродовж 2020-2022 років також спостерігається його зниження з 1,647 до 1,181. Це означає, що підприємство має менше грошових коштів та інших активів, які можуть бути швидко конвертовані в готівку, щоб погасити поточні зобов'язання.

Зміна коефіцієнтів поточної та швидкої ліквідності викликані змінами в управлінні оборотним капіталом: в рівнях готівки, дебіторської заборгованості, запасів та короткострокових зобов'язань. Також це може бути наслідком зменшення поточних активів, збільшення поточних зобов'язань або поєднання обох факторів.

Аналіз абсолютної ліквідності також показав зменшення показника в 2021 році до 0,135, що відповідає рекомендованому значенню (0,2-0,35), та його збільшення в 2022 році до рівня 0,412. Це є позитивним фактором, оскільки говорить про те, що 41,2% своїх короткострокових зобов'язань компанія може погасити в поточний момент. Цей показник говорить про підвищення платоспроможності підприємства.

Власні оборотні кошти:

В.О.К. = власний капітал – необоротні активи

$$2020 \text{ р.: } 10135494 - 12095004 = -1959510 \text{ тис. грн.}$$

$$2021 \text{ р.: } 11824551 - 13740388 = -1915837 \text{ тис. грн.}$$

$$2022 \text{ р.: } 8831810 - 10475750 = -1643940 \text{ тис. грн.}$$

Недостатність власних обігових коштів спричинена незначною часткою оборотних активів в структурі активів підприємства. Також це пов'язано із додатковим фінансуванням, отриманим на позиковій основі.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами:

$$K_{з.в.к.} = \frac{\text{власний капітал} - \text{необоротні активи}}{\text{вартість оборотних активів}}$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{10135494 - 12095004}{2534758} = -0,773$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{11824551 - 13740388}{2292905} = -0,836$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{8831810 - 10475750}{2454201} = -0,670$$

Від'ємне значення коефіцієнту свідчить, що підприємство має недостатньо власних коштів для фінансування оборотного капіталу, тобто має більшу залежність від залучених коштів. Це може призвести до проблем з платоспроможністю підприємства. Проте динаміка показника є позитивною, порівняно є 2021 роком.

Коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власними оборотними коштами:

$$K_{з.з.} = \frac{\text{власний капітал} - \text{необоротні активи}}{\text{запаси і витрати}}$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{10135494 - 12095004}{130833} = -14,977$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{11824551 - 13740388}{200713} = -9,545$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{8831810 - 10475750}{168319} = -9,767$$

Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів:

$$K_{м.в.к.} = \frac{\text{грошові кошти та їх еквіваленти}}{\text{власні оборотні кошти}}$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{697985}{-1959510} = -0,356$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{235407}{-1915837} = -0,123$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{796675}{-1643940} = -0,485$$

Від'ємне значення показників забезпеченості запасів і витрат власними оборотними коштами та маневреності власних оборотних коштів також викликано недостатністю власних оборотних коштів для покриття своїх поточних зобов'язань, пов'язаних з запасами та витратами. Цьому сприяло

зменшення рівня власного капіталу підприємства, неефективне управління запасами та витратами. Від'ємне значення показників є негативним сигналом для інвесторів, оскільки свідчить про проблеми підприємства з виконанням своїх фінансових зобов'язань.

Коефіцієнт покриття запасів:

$$K_{п.з.} = \frac{В. О. К. + \text{короткострокові кредити банків} + \text{кредиторська заборгованість за товари}}{\text{запаси і витрати}}$$

2020 р.:	$\frac{-1959510 + 12209 + 412789}{130833} = -11,729$
2021 р.:	$\frac{-1915837 + 10853 + 540597}{200713} = -76,526$
2022 р.:	$\frac{-1643940 + 12249 + 374906}{168319} = -70,812$

Від'ємне значення показників свідчить про те, що підприємство має недостатньо коштів для фінансування запасів, тобто сильно залежність від довгострокових залучених коштів, що може призвести до проблем з платоспроможністю підприємства. Зниження показника в порівнянні з 2021 роком є позитивним фактором. Для показника підприємству необхідно збільшувати обсягу продажів, скорочувати дебіторську заборгованість та оптимізувати рівень запасів.

Інформація про здатність компанії виконувати свої фінансові зобов'язання в довгостроковій перспективі є не менш важливою для інвестора. Розрахуємо основні показники фінансової стійкості компанії АТ «Укртелеком».

Коефіцієнт автономії:

$$K_a = \frac{\text{власний капітал}}{\text{капітал}}$$

2020 р.:	$\frac{10135494}{14630236} = 0,693$
2021 р.:	$\frac{11824551}{16033786} = 0,737$
2022 р.:	$\frac{8831810}{12930434} = 0,683$

Коефіцієнт автономії в 2022 році в порівнянні з попереднім періодом знизився, що свідчить про зниження питомої ваги власного капіталу в загальній величині капіталу та про зниження незалежності підприємства від зовнішніх кредиторів. Оскільки нормальне мінімальне значення коефіцієнта автономії знаходиться на рівні 0,5, то незначне зниження коефіцієнта автономії суттєво не впливає на фінансову стійкість підприємства.

Коефіцієнт фінансової залежності:

$$K_{ф.з.} = \frac{\text{пасиви}}{\text{власний капітал}}$$

$$\begin{aligned} 2020 \text{ р.:} & \quad \frac{14630236}{10135494} = 1,443 \\ 2021 \text{ р.:} & \quad \frac{16033786}{11824551} = 1,356 \\ 2022 \text{ р.:} & \quad \frac{12930434}{8831810} = 1,464 \end{aligned}$$

Даний коефіцієнт є оберненим показником до попереднього. Порівнюючи коефіцієнт фінансової залежності 2022 р. до 2021 р., можна сказати що компанія стала більше використовувати залучені кошти.

Коефіцієнт фінансового ризику:

$$K_{ф.з.} = \frac{\text{залучений капітал}}{\text{власний капітал}}$$

$$\begin{aligned} 2020 \text{ р.:} & \quad \frac{14630236 - 10135494}{10135494} = 0,443 \\ 2021 \text{ р.:} & \quad \frac{16033786 - 11824551}{11824551} = 0,356 \\ 2022 \text{ р.:} & \quad \frac{12930434 - 8831810}{8831810} = 0,464 \end{aligned}$$

Показник говорить, що на 1 грн. власних коштів компанія використовує 0,464 грн. позикових коштів. Збільшення цього показника говорить про посилення залежності підприємства від інвесторів і кредиторів, проте незначне.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу:

$$K_{ф.з.} = \frac{\text{власні оборотні кошти}}{\text{власний капітал}}$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{10135494 - 12095004}{10135494} = -0,193$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{11824551 - 13740388}{11824551} = -0,162$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{8831810 - 10475750}{8831810} = -0,186$$

Значення коефіцієнту маневреності власного капіталу є від'ємним, оскільки у підприємства спостерігається дефіцит власних обігових коштів. Також це може свідчити про те, що компанія неефективно використовує власний капітал для фінансування оборотного капіталу. Це може призвести до проблем з платоспроможністю компанії.

Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень

$$K_{\text{ф.з.}} = \frac{\text{довгострокові зобов'язання}}{\text{необоротні активи}}$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{3035092}{12095004} = 0,251$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{2462326}{13740388} = 0,179$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{2162996}{10475750} = 0,206$$

Зростання показника свідчить про посилення залежності підприємства від зовнішніх інвесторів. Проте цей вплив є все ще незначним. Лише 20,6% необоротних активів підприємства фінансується зовнішніми інвесторами. Наявність подібного фінансування можна вважати ознакою добре розробленої стратегії підприємства.

Коефіцієнт довгострокового залучення коштів

$$K_{\text{ф.з.}} = \frac{\text{довгострокові зобов'язання}}{\text{власний капітал} + \text{довгострокові зобов'язання}}$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{3035092}{10135494 + 3035092} = 0,230$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{2462326}{11824551 + 2462326} = 0,172$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{2162996}{8831810 + 2162996} = 0,197$$

Рівень показника свідчить, що довгострокові зобов'язання компанії становлять 19,7% її загального капіталу. Це відносно низький рівень, проте

порівняно з 2021 роком він дещо зріс, але все ще не досяг рівня 2020 року. Компанія має незначну залежність від довгострокових зобов'язань та більшу фінансову свободу і може бути менш чутливою до змін процентних ставок або інших зовнішніх факторів. Але в той же час це може бути свідченням того, що компанія має обмежений доступ до фінансових ресурсів.

Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел

$$K_{\text{ф.з.}} = \frac{\text{власний капітал}}{\text{власний капітал} + \text{довгострокові зобов'язання}}$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{10135494}{10135494 + 3035092} = 0,770$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{11824551}{11824551 + 2462326} = 0,828$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{8831810}{8831810 + 2162996} = 0,803$$

Зростання коефіцієнта довгострокового залучення коштів з 0,172 до 0,197 можна вважати негативною тенденцією, в довгостроковій перспективі підприємство у більшій мірі може залежати від зовнішніх факторів. Проте в 2020 році цей показник був значно більшим і становив 0,230.

Оцінка ділової активності підприємства характеризує оборотність капіталу, всі фінансові процеси на підприємстві, від яких залежить прибуток підприємства.

Коефіцієнт оборотність активів:

$$K_{\text{об.ак}} = \frac{\text{чиста виручка від реалізації продукції}}{\text{всі активи}}$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{5449056}{14630236} = 0,372$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{5279923}{16033786} = 0,329$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{4394064}{12930434} = 0,340$$

Тривалість одного обороту активів, днів:

$$T_{\text{об}} = \frac{360}{K_{\text{об.ак}}}$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{360}{0,372} = 967$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{360}{0,329} = 1093$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{360}{0,340} = 1059$$

Коефіцієнт оборотності необоротних активів:

$$K_{\text{необ.ак}} = \frac{\text{чиста виручка від реалізації продукції}}{\text{необоротні активи}}$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{5449056}{12095004} = 0,451$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{5279923}{13740388} = 0,384$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{4394064}{10475750} = 0,419$$

Тривалість одного обороту необоротних активів, днів:

$$T_{\text{необ.ак}} = \frac{360}{K_{\text{необ.ак}}}$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{360}{0,451} = 799$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{360}{0,384} = 937$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{360}{0,419} = 858$$

Аналіз показав, що показники оборотності активів та оборотності необоротних активів знижувались в 2021 році та збільшились в 2022 році. Це свідчить про те, компанії вдалося в 2022 р. більш ефективно організувати свої відносини з постачальниками і покупцями.

Коефіцієнт оборотності обігових коштів:

$$K_{\text{об}} = \frac{\text{чиста виручка від реалізації продукції}}{\text{сума оборотних коштів}}$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{5449056}{2534758} = 2,150$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{5279923}{2292905} = 2,303$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{4394064}{2454201} = 1,790$$

Тривалість одного обороту обігових коштів, днів:

$$Ч_{\text{об}} = \frac{360}{K_{\text{об}}}$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{360}{2,1508} = 168$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{360}{2,303} = 156$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{360}{1,790} = 201$$

Зниження розрахованого показника свідчить про те, що оборотні кошти компанії обертаються більш повільно, ніж в попередньому році. Це викликано високим рівнем дебіторської заборгованості.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості:

$$K_{\text{д.з.}} = \frac{\text{чиста виручка від реалізації продукції}}{\text{середня дебіторська заборгованість}}$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{5449056}{1580486} = 3,448$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{5279923}{1671726} = 3,158$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{4394064}{1410075} = 3,116$$

Тривалість погашення дебіторської заборгованості:

$$Ч_{\text{д.з.}} = \frac{360}{K_{\text{д.з.}}}$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{360}{3,448} = 104$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{360}{3,158} = 114$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{360}{3,116} = 116$$

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості залишається досить високим, хоча й має тенденцію до зниження. Дебіторська заборгованість компанії обертається 3 рази за рік. Це означає, що дебіторська заборгованість компанії повністю погашається протягом 116 днів, або трохи менше 4 місяців. Це свідчить про чітку та ефективну систему управління дебіторською заборгованістю в компанії АТ «Укртелеком». Компанія має достатні грошові кошти для погашення своїх зобов'язань.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу:

$$K_{\text{в.к.}} = \frac{\text{чиста виручка від реалізації продукції}}{\text{власний капітал}}$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{5449056}{10135494} = 0,538$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{5279923}{11824551} = 0,447$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{4394064}{8831810} = 0,498$$

Тривалість одного обороту власного капіталу:

$$Ч_{\text{д.з.}} = \frac{360}{K_{\text{в.к.}}}$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{360}{0,538} = 670$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{360}{0,447} = 806$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{360}{0,498} = 724$$

Коефіцієнт оборотності власного капіталу свідчить про те, що підприємство майже на 50% використовує кожну грошову одиницю вкладених власниками коштів.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості:

$$K_{\text{к.з.}} = \frac{\text{собівартість реалізованої продукції}}{\text{середня кредиторська заборгованість}}$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{3668503}{1459650} = 2,513$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{4197256}{1746909} = 2,403$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{3827299}{1935628} = 1,977$$

Термін погашення кредиторської заборгованості:

$$Ч_{\text{к.з.}} = \frac{360}{K_{\text{к.з.}}}$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{360}{2,513} = 241$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{360}{2,403} = 211$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{360}{1,977} = 231$$

Більше значення періоду кредиторської, ніж дебіторської свідчить про можливі труднощі зі своєчасністю розрахунків з постачальниками, бюджетом, персоналом, страховиками тощо.

Аналіз майнового стану характеризує частку оборотних і необоротних коштів в майні компанії.

Частка основних засобів в активах:

$$\text{Ч}_{\text{о.з.}} = \frac{\text{вартість основних засобів}}{\text{сума всіх активів}}$$

$$\begin{aligned} 2020 \text{ р.: } & \frac{8632460}{14630236} = 0,590 \\ 2021 \text{ р.: } & \frac{11196366}{16033786} = 0,698 \\ 2022 \text{ р.: } & \frac{7537403}{12930434} = 0,583 \end{aligned}$$

Значення показника означає, що основні засоби становлять 58,3% загальної вартості активів компанії. Це відносно високий рівень, що свідчить про те, що компанія має значну частку капіталомістких активів. В той же час достатньо високий рівень основних засобів може призвести до збільшення ризику фінансової нестійкості компанії, оскільки засоби є необоротними активами і не можуть бути швидко продані для погашення короткострокових зобов'язань. Це може призвести до зниження ліквідності компанії.

Коефіцієнт оновлення основних засобів:

$$\text{К}_{\text{зн.}} = \frac{\text{збільшення за період первісної вартості основних фондів}}{\text{первісна вартість основних фондів}}$$

$$\begin{aligned} 2020 \text{ р.: } & \frac{9088138 - 5\,352\,489}{9088138} = 0,411 \\ 2021 \text{ р.: } & \frac{12254111 - 9088138}{12254111} = 0,258 \\ 2022 \text{ р.: } & \frac{9619677 - 12254111}{9619677} = -0,274 \end{aligned}$$

В 2022 році показник має від'ємне значення, тобто вартість основних засобів, які вибули за аналізований період, перевищує вартість введених в експлуатацію нових основних засобів. Це говорить про те, що компанія здійснює недостатньо інвестицій в оновлення основних засобів. Динаміка

показника хоча й була на зменшення, проте в 2022 році ситуація значно погіршилась. Чимало основних засобів лишилась на непідконтрольних територіях, в зоні бойових дій або була повністю знищена. Ці фактори суттєво вплинули на величину даного показника.

Коефіцієнт зносу основних засобів:

$$K_{\text{зн.}} = \frac{\text{знос основних фондів}}{\text{первісна вартість основних фондів}}$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{455678}{9088138} = 0,050$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{11057745}{12254111} = 0,086$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{2082274}{9619677} = 0,216$$

Коефіцієнт зносу навпаки суттєво збільшився в 2022 році (з 0,086 до 0,216). Для покращення ситуації необхідно продовжувати процес оновлення основних засобів, приділяти більше уваги ремонту та технічному обслуговуванню старих основних засобів.

Частка оборотних виробничих фондів в обігових коштах компанії:

$$Ч_{\text{о.в.ф.}} = \frac{\text{оборотні виробничі фонди}}{\text{сума оборотних активів}}$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{91291}{2534758} = 0,036$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{107424}{2292905} = 0,051$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{114026}{2454201} = 0,046$$

Частка оборотних виробничих фондів в обігових коштах компанії становить всього лише 4,6% в 2022 в порівнянні з 5,1% в 2021 р. Це пов'язано перш за все зі специфікою роботи компанії, послуги якої є більше інформаційними, ніж матеріальними.

Коефіцієнт мобільності активів:

$$Ч_{\text{моб.}} = \frac{\text{оборотні активи}}{\text{необоротні активи}}$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{91291}{12095004} = 0,210$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{107424}{13740388} = 0,167$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{114026}{10475750} = 0,234$$

Рівень мобільності активів є достатньо низьким, проте впродовж року спостерігається його зростання з 0,167 до 0,234. Це є позитивною динамікою. Проте компанія має значну частку неліквідних активів, які не можуть бути швидко перетворені в грошові кошти. Це знижує її ліквідність і може призвести до проблем з платоспроможністю.

3.4 Аналіз прибутковості загального капіталу АТ «Укртелеком»

Прибутковість підприємства загалом характеризують двома показниками: за аналізом прибутку та рентабельністю.

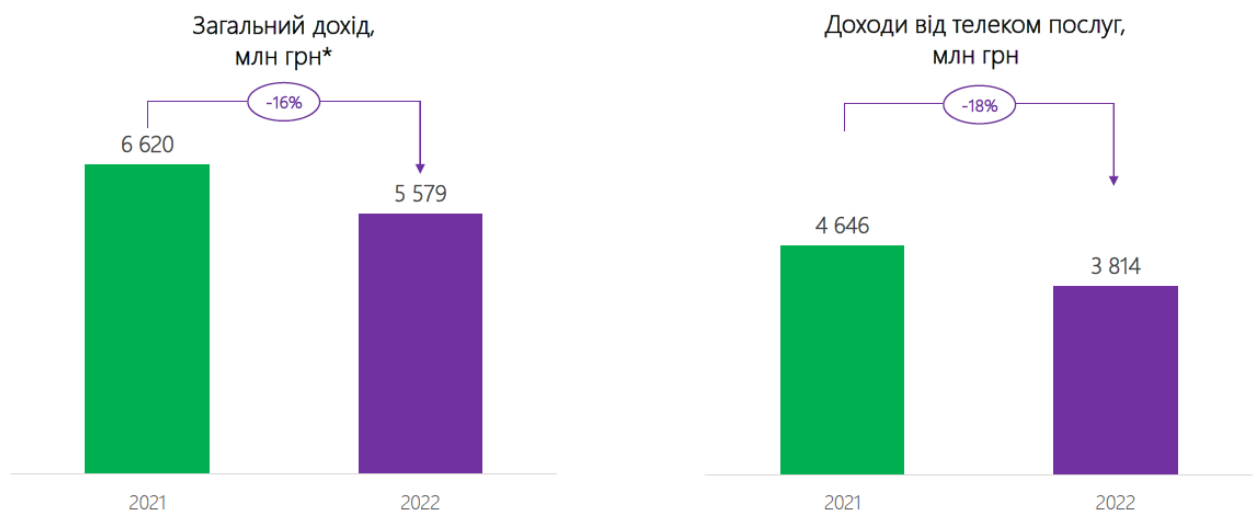

Рисунок 3.3 – Загальні показники доходності АТ «Укртелеком» в 2021 та 2022 році [3]

Аналіз показників прибутковості компанії дозволяє оцінити, наскільки ефективно компанія використовує свої ресурси для отримання прибутку.

Таблиця 3.6 – Динаміка показників прибутковості АТ «Укртелеком» в 2020-2022 роках

Стаття	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення 2021/2020		Відхилення 2022/2021	
				+/-	%	+/-	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	5 449 056	5 279 923	4 394 064	-169 133	-3,10	-885 859	-16,78
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	3 668 503	4 197 256	3 827 299	528 753	14,41	-369 957	-8,81
Валовий прибуток/збиток	1 780 553	1 082 667	566 765	-697 886	-39,19	-515 902	-47,65
Інші операційні доходи	677 162	1 155 129	953 127	477 967	70,58	-202 002	-17,49
Адміністративні витрати	911 006	957 262	879 212	46 256	5,08	-78 050	-8,15
Витрати на збут	373 001	374 544	272 448	1 543	0,41	-102 096	-27,26
Інші операційні витрати	105 231	187 000	2 362 406	81 769	77,70	2 175 406	1163,32
Прибуток/збиток від операційної діяльності	1 068 477	718 990	-1 994 174	-349 487	-32,71	-2 713 164	-377,36
Фінансові доходи	11 496	93 952	36 117	82 456	717,26	-57 835	-61,56
Інші доходи	2 046 590	233 359	174 922	-1 813 231	-88,60	-58 437	-25,04
Фінансові витрати	577 211	534 075	611 141	-43 136	-7,47	77 066	14,43
Інші витрати	0	0	457 891	0	0	457 891	-
Фінансовий результат до оподаткування	2 549 352	512 226	-2 852 167	-2 037 126	-79,91	-3 364 393	-656,82
Дохід/витрати з податку на прибуток	-405 550	(60 239)	429 969	345 311	-85,15	490 208	-813,77
Чистий прибуток	2 143 802	451 987	-2 422 198	-1 691 815	-78,92	-2 874 185	-635,90

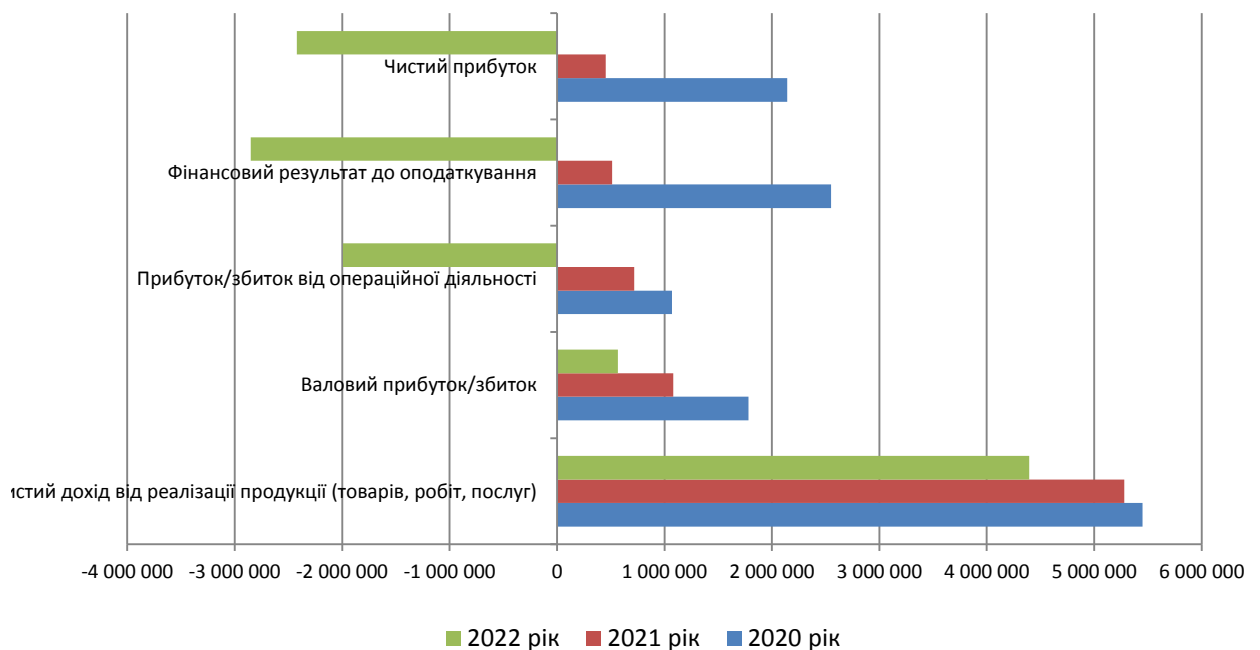

Рисунок 3.4 – Динаміка показників прибутковості АТ «Укртелеком» в 2020-2022 роках

Рентабельність підприємств є тим показником, який з метою визначення доцільності інвестування коштів в першу чергу оцінюють потенційні інвестори.

Рентабельність активів підприємства:

$$P_{\text{кап}} = \frac{\text{чистий прибуток}}{\text{активи}} * 100 \%$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{5449056}{14630236} = 14,65$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{5279923}{16033786} = 2,82$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{-4394064}{12930434} = -18,73$$

Рентабельність сукупного капіталу підприємства:

$$P_{\text{кап}} = \frac{\text{прибуток до оподаткування}}{\text{вартість капіталу підприємства}} * 100 \%$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{2549352}{14630236} = 17,42$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{512226}{16033786} = 3,19$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{-2852167}{12930434} = -22,06$$

Рентабельність власного капіталу:

$$P_{\text{в.к.}} = \frac{\text{чистий прибуток}}{\text{власний капітал підприємства}} * 100 \%$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{5449056}{10135494} = 21,15$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{5279923}{11824551} = 3,82$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{-4394064}{8831810} = -27,43$$

Аналіз показників рентабельності капіталу показав достатньо високі показники ефективності роботи в 2020 році, суттєве їх зниження в 2021 році. В 2022 році компанія стала збитковою, тому і рентабельність стала від'ємною.

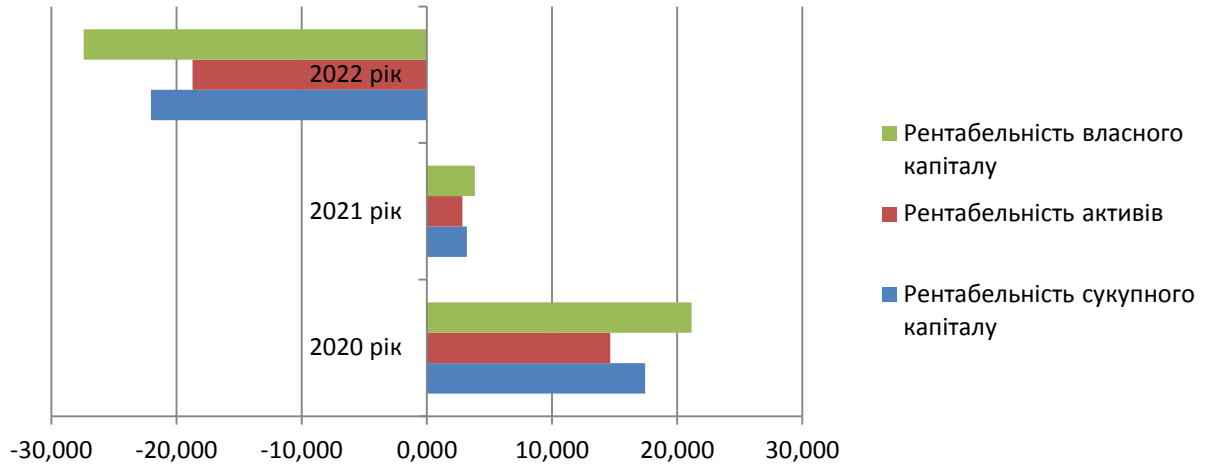

Рисунок 3.5 – Динаміка показників рентабельності капіталу АТ «Укртелеком» в 2020-2023 рр.

Валова рентабельність реалізованої продукції:

$$P_{p.p.} = \frac{\text{валовий прибуток}}{\text{виручка від реалізації}} * 100 \%$$

$$2020 \text{ р.}: \frac{1780553}{5449056} = 32,68$$

$$2021 \text{ р.}: \frac{1082667}{5279923} = 20,51$$

$$2022 \text{ р.}: \frac{566765}{4394064} = 12,90$$

В 2022 році компанія отримала 12,9 грн прибутку з кожної гривні реалізації продукції. Порівняно з 2021 роком, цей показник знизився в 2,5 рази.

Операційна рентабельність реалізованої продукції:

$$P_{o.p.p.} = \frac{\text{операційний прибуток}}{\text{виручка від реалізації}} * 100 \%$$

$$2020 \text{ р.}: \frac{1068477}{5449056} = 19,61$$

$$2021 \text{ р.}: \frac{718990}{5279923} = 13,62$$

$$2022 \text{ р.}: \frac{-1994174}{4394064} = -45,38$$

Вважається, що для компаній, що працюють в сфері інформаційних технологій, нормальним можна вважати рівень рентабельності в 10-20%. В

2022 році компанія отримала збиток в розмірі 45,38 грн на кожну гривну реалізованої продукції після вирахування собівартості.

Чиста рентабельність реалізованої продукції:

$$P_{p.p.} = \frac{\text{чистий прибуток}}{\text{виручка від реалізації}} * 100 \%$$

$$\begin{aligned} 2020 \text{ р.:} & \quad \frac{2143802}{5449056} = 39,34 \\ 2021 \text{ р.:} & \quad \frac{451987}{5279923} = 8,56 \\ 2022 \text{ р.:} & \quad \frac{-2422198}{4394064} = -55,12 \end{aligned}$$

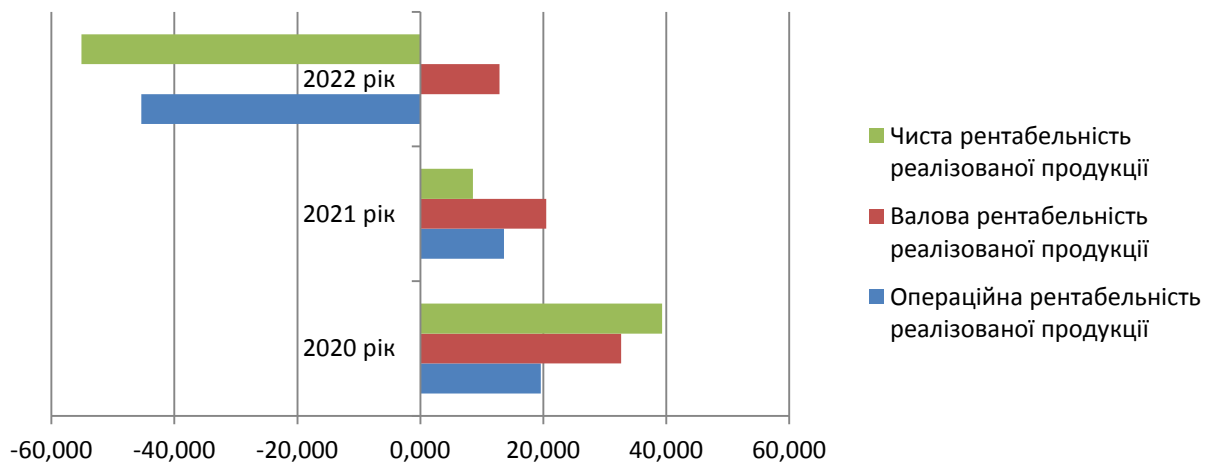

Рисунок 3.6 – Динаміка показників рентабельності реалізації продукції АТ «Укртелеком» в 2020-2022 роках

Рентабельність виробництва:

$$P_{в.ф.} = \frac{\text{прибуток до оподаткування}}{\text{середня вартість виробничих фондів}} * 100 \%$$

$$\begin{aligned} 2020 \text{ р.:} & \quad \frac{2549352}{8632460} = 29,53 \\ 2021 \text{ р.:} & \quad \frac{512226}{11196366} = 4,58 \\ 2022 \text{ р.:} & \quad \frac{-2852167}{7537403} = -37,84 \end{aligned}$$

Отримані значення свідчать про суттєве зниження здатності компанії отримувати прибуток від виробництва або виробничої діяльності в 2022 році.

3.5 Напрями покращення інвестиційної діяльності АТ «Укртелеком»

Аналіз інвестиційної діяльності АТ «Укртелеком» показав, що компанія активно проводить інвестиційну діяльність. Вона залучає зовнішніх інвесторів та сама вкладає свої кошти в розвиток бізнесу, а також отримує надходження від інвестування в цінні папери, необоротні активи та інше.

Аналіз інвестиційної привабливості компанії показав, що в цілому її фінансовий стан був достатньо стабільним до 2022 року, коли почалося повномасштабне вторгнення в Україну. Компанія зазнала значних збитків, втратила частину свого майна. На кінець 2022 року загальні руйнівні наслідки російської агресії для Укртелекому сягнули 2 млрд грн. Це привело до економічного знецінення операційних активів та втрати активів на тимчасово окупованих територіях на суму понад 600 млн грн. Додаткові операційні та інвестиційні витрати склали понад 140 млн грн. Було пошкоджено близько 200 будівель компанії, а близько 40 – повністю зруйновано.

Вперше за останні роки компанія отримала збитки. За 2022 рік через воєнні дії скоротились [3]:

доходи від телекомунікаційних послуг компанії – на 17,9%.

доходи від послуги Інтернет – на 15%;

абонентська база користувачів фіксованого зв'язку – на 28,5%;

кількість абонентів Інтернет – на 20%.

Проте навіть в умовах повномасштабної війни АТ «Укртелеком» продовжує реалізацію раніше розпочатих проєктів з розвитку оптичної мережі та інвестування в захищеність власної інфраструктури від кібератак.

Можна запропонувати кілька напрямків покращення інвестиційної діяльності АТ «Укртелеком».

1. Збільшення обсягу власних інвестицій в свій розвиток за рахунок збільшення статутного капіталу, випуску нових акцій або залучення додаткових інвестицій.

2. Покращення управління інвестиціями для більш ефективного використання інвестиційних коштів. Цьому може сприяти розроблення та впровадження інвестиційної стратегії, а також створення ефективних систем управління інвестиційними проєктами. Для АТ «Укртелеком» важливо адаптувати свою інвестиційну стратегію до конкретних обставин, динаміки галузі та довгострокових цілей.

3. Пошук зовнішніх джерел фінансування. Укртелеком весь час потребує значних інвестицій в мережеву інфраструктуру для побудови, модернізації або розширення своїх телекомунікаційних мереж. Зовнішнє фінансування може діяти як фінансовий буфер, забезпечить гнучкість і стійкість в складних умовах. Зовнішнє фінансування може забезпечити необхідну ліквідність для покриття операційних витрат, оплати постачальників і вирішення короткострокових коливань грошових потоків. Однак, Укртелекому необхідно ретельно оцінювати свої фінансові можливості та ризики перед тим, як вдаватися до зовнішнього фінансування.

4. Зменшити ризик інвестицій. Компанії необхідно вдосконалити існуючі механізми управління ризиком інвестицій.

5. Покращити прозорість інвестиційної діяльності. Компанії необхідно потурбуватись про прозорість своєї інвестиційної діяльності для акціонерів, кредиторів та інших зацікавлених сторін.

6. Інвестувати в підвищення ефективності своєї діяльності. Це дозволить компанії заощадити кошти та підвищити свою конкурентоспроможність.

АТ «Укртелеком» має значний потенціал для зростання та розвитку свого бізнесу. Покращення інвестиційної діяльності дозволить компанії реалізувати цей потенціал та покращити свої позиції на ринку фіксованого та мобільного зв'язку, а також інших телекомунікаційних послуг в Україні.

Висновки

Здійснення інвестиційної діяльності може бути зумовлено різними чинниками. Проте, щоб компанія розвивалась, вона має інвестувати в розширення свого економічного потенціалу. Ефективність інвестиційної діяльності підприємства зумовлена доцільністю капітальних вкладень. Необхідно розуміти також майбутні проектні ризики, з якими може стикнутись підприємство.

Аналіз інвестиційної діяльності є важливим компонентом у системі управління інвестиційною діяльністю підприємства. На його основі формується інвестиційна політика підприємства, стратегія і тактика, приймаються рішення щодо можливості інвестування.

Інвестиційна привабливість підприємства на пряму пов'язана з ефективністю його інвестиційної діяльності. Тому покращення умов для ефективного інвестування сприятиме підвищенню ефективності інвестиційної діяльності підприємства. Удосконалення інвестиційної діяльності передбачає поєднання стратегічного планування, управління ризиками та адаптації до галузевих тенденцій.

Аналіз інвестиційної привабливості АТ «Укртелеком» показав, що в цілому її фінансовий стан був достатньо стабільним до 2022 року, коли почалося повномасштабне вторгнення в Україну. Компанія зазнала значних збитків, втратила частину свого майна. На кінець 2022 року загальні руйнівні наслідки російської агресії для Укртелекому сягнули 2 млрд грн. Проте компанія продовжує активно проводити інвестиційну діяльність. Вона залучає зовнішніх інвесторів та сама вкладає свої кошти в розвиток бізнесу, а також отримує надходження від інвестування в цінні папери, необоротні активи та інше.

До стратегічних напрямів компанії входять розвиток і модернізація телекомунікаційної мережі; розвиток суміжних і додаткових напрямків бізнесу; підвищення операційної ефективності.

Свої позиції одного з провідних гравців на телекомунікаційному ринку України компанія планує забезпечувати шляхом проведення модернізації телекомунікаційної мережі, її розвитку в найбільш перспективних локаціях та надання абонентам широкого спектру сучасних ICT сервісів.

Для реалізації зазначених напрямів АТ «Укртелеком» потребує значних фінансових інвестицій. Залучення зовнішніх джерел фінансування стане в нагоді компанії для прискорення темпів розширення своєї абонентської мережі. Також постійних інвестицій потребують дослідження та розробки, які забезпечують компанії конкурентні переваги. В умовах невизначеності фінансування необхідно для реалізації стратегічних змін, таких як, наприклад, запуск нових продуктів і послуг.

Перелік використаних джерел

1. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент. Киев : ИТЕМ: Юнайтед Лондон Трейд Лимитед, 2006. 426 с.
2. Булка А.О., Петченко М.В. Аналіз структури капіталу ПАТ «Укртатнафта». Економіка та управління підприємствами. Випуск 25. 2018. С. 385-392. http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/25_2018_ukr/66.pdf
3. Звіт про управління компанією за 2022 р. Укртелеком. <https://ukrtelecom.ua/about/accounting/>
4. Звіт про управління компанією за 2021 р. Укртелеком. <https://ukrtelecom.ua/about/accounting/>
5. Звіт про управління компанією за 2020 р. Укртелеком. <https://ukrtelecom.ua/about/accounting/>
6. Спільник і., Шупа Л. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства. Економічний аналіз. 2012 рік. Випуск 10. Частина 4. С. 374-378. http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/15246/1/ecan_2012_10%284%29_87.pdf
7. Стахурська С.А., Ткачук С.В., Якимчук Т.В., Стахурський В.А. Комплексний аналіз інвестиційної діяльності виробничих підприємств як основа для прийняття обґрунтованих господарських рішень Формування ринкових відносин в Україні : збірник наукових праць. – 2022. – № 1 (248). – С. 40–47. <https://dspace.nuft.edu.ua/items/8a71fab2-211c-41d9-b189-a66a423a09c2>
8. Business investment activity during the crisis. <https://esfccompany.com/en/articles/economics-and-finance/business-investment-activity-during-the-crisis/>
9. Investment Analysis. <https://www.wallstreetmojo.com/investment-analysis/>
10. Investment Analysis: Your Essential Guide. <https://www.netnethunter.com/investment-analysis>
11. Investment Decision Making and Compound Interest. <https://www.e-education.psu.edu/eme460/node/3>
12. Jonick C. Capital investment analysis. [https://biz.libretexts.org/Bookshelves/Accounting/Principles_of_Management_Accounting_\(Jonick\)/09%3A_Differential_Analysis/9.08%3A_Capital_investment_analysis](https://biz.libretexts.org/Bookshelves/Accounting/Principles_of_Management_Accounting_(Jonick)/09%3A_Differential_Analysis/9.08%3A_Capital_investment_analysis)
13. Techniques Of Investment Analysis. 2023. <https://www.5paisa.com/finschool/techniques-of-investment-analysis/>
14. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства. https://learn.ztu.edu.ua/pluginfile.php/209267/mod_resource/content/1/Tema_13.pdf
15. Вірянська О.В. Оцінка інвестиційної привабливості. <https://nau.edu.ua/site/variables/news/2018/5/%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0>

[%B8%202018/Тези%202018/30-Економіка%20та%20безнес-адміністрування%20\(ФЕБА\).pdf](#)

16. Вороненко В. І. Обґрунтування напрямів розвитку сонячної енергетики для України // Енергоефективність та відновлювальна енергетика в Україні: проблеми управління / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. І. М. Сотник. – Суми : ПФ «Видавництво “Університетська книга”», 2019. – С. 72-85. – Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80025>

17. Вороненко В.И., Бурлакова И.М.. Эфффекты от использования энергетических природных ресурсов в странах Европейского союза и Украине. Економіка та держава. 2018. № 7. С. 61-66. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/70636>

18. Вороненко В.И., Горобченко Д.В. Теоретические модели анализа эколого-экономического развития. Економічний простір: Збірник наукових праць. 2020. № 157. С. 65-68. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/83711>

19. Вороненко В.І., Гриценко П.В., Омеляненко В.А. Визначення індикаторів та рівнів регуляторної ефективності податкових інструментів на національному та світовому рівнях. Проблеми та перспективи забезпечення макроекономічної стабільності : монографія / за ред. С. В. Леонова і М. М. Бричко. Суми : Сумський державний університет, 2022. С. 65-75. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/90488>

20. Вороненко В.І., Кубатко О.В., Ковальов Б.Л., Гриценко П.В., Омеляненко В.А. Динаміка цифрової трансформації соціально-економічних та екологічних систем. Агросвіт. 2022. № 15-16. С. 15-22. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/89229>

21. Гриценко П., Коваленко Є., Вороненко В., Смакоуз А., Степаненко Є. Аналіз дефініції «зміни» як економічної категорії. Механізм регулювання економіки, (1 (91), 92-98. URL: <https://doi.org/10.21272/mer.2021.91.07>

22. Дяченко, А. В., Карінцева, О. І., Тарасенко, С. В., Харченко, М. О., Мазін, Ю. О., Кисильова, К. С. Формування інноваційного інструментарію економічної політики в умовах розвитку світової економічної кризи 2019-2020 рр. в Україні // Механізм регулювання економіки. 2021. № 3. С. 21-40. DOI: <https://doi.org/10.21272/mer.2021.93.02> <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/85737>

23. Економіка і бізнес : підручник / за ред. Л. Г. Мельника, О. І. Карінцевої. Суми : Університетська книга, 2021. 316 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/83721>

24. Економіка розвитку: європейський досвід упровадження досягнень Industries 3.0, 4.0 та 5.0. : навч. посіб. / за ред. Л. Г. Мельника, Ю. М. Завдов'євої. Суми : Університетська книга, 2022. 608 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/91525>

25. Економіка та бізнес-інновації: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. – Суми : Університетська книга, 2023. – 702 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/91523>

26. Карінцева, О. І., Харченко, М. О., Пономарьова, Г. С. Підвищення ефективності бізнес-процесів на виробничому підприємстві // Механізм регулювання економіки. 2020. № 4. С. 58-69. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/83754>
27. Лукаш, О., Дерев'янку, Ю., Васильєва, Т., & Танащук, М. (2022). Формування конкурентного середовища у освітньому просторі: роль освітніх провайдерів. Механізм регулювання економіки, (3-4(97-98), 31-39. <https://doi.org/10.32782/mer.2022.97-98.08>
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/90532>
28. Мельник Л. (2021) Сучасні тренди економічного розвитку: Досвід ЄС та практика України: підручник / за ред. Л. Г. Мельника. Суми: ПФ «Видавництво “Університетська книга”», 2021. 432 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/89235>
29. Мельник Л. Г., Маценко О. М., Дериколенко О. М., Кириленко М. В., Стародуб І. А. Економіка підприємств, територій та макроекономічних систем в умовах цифрових трансформацій: від стабільності й лінійного мислення до антикрихкості та нелінійного, інноваційного мислення // Механізм регулювання економіки. 2021. № 3. С. 67-78. DOI: <https://doi.org/10.21272/mer.2021.93.06>
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/87532>
30. Мельник, Л. (2022). Росія – країна, побудована на порушенні божих заповідей: погляд економіста . Механізм регулювання економіки, (3-4(97-98), 141-150. <https://doi.org/10.32782/mer.2022.97-98.10>
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/90536>
31. Мельник, Л., Ковальов, Б. (2020). Проривні технології в економіці і бізнесі (Досвід ЄС та практика України у світлі III, IV, і V промислових революцій. Сумський державний університет, с. 180. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/79621>
32. Ніколаєв С.О., Вороненко В.І., Ковальов Б.Л., Гриценко П.В., Одеволе О.О. Блокчейн як фактор цифрової трансформації економіки України. Вісник Сумського державного університету. Серія «Економіка». 2021. №2. С. 16-23. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/85043>
33. Омеляненко В.А., Литвиненко С.М., Вороненко В.І. Аналіз потенціалу конвергенції біо- та нанотехнологій в космічній галузі (національний та міжнародний аспект). Інновації і трансфер технологій: методи, моделі та механізми управління: колективна монографія / за ред. д.е.н. В.А. Омеляненка. Суми: Інститут стратегій інноваційного розвитку і трансферу знань, 2023. С. 284-296.
34. Сотник І. (2018) Підприємництво, торгівля та біржова діяльність / І. Сотник, Л. Таранюк. – Суми: Університетська книга, 2018. – 572 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80114>
35. Сучасні тренди економічного розвитку. Книга 1: Трансформації економічних систем: досвід ЄС в реалізації Industries 3.0, 4.0, 5.0: навчальний

посібник / за ред. Л. Г. Мельника. Суми: Університетська книга, 2022. 608 с.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/91526>

36. Сучасні тренди економічного розвитку. Книга 2: Кращі практики ЄС для сестейнового розвитку : навч. посіб. / за ред. Л. Г. Мельника, Ю. М. Завдов'євої. Суми : Університетська книга, 2022. 608 с.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/91527>

37. Babenko V., Matsenko O., Voronenko V., Nikolaiev S., Kazak D. Economic prospects for cooperation the European Union and Ukraine in the use of blockchain technologies. The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series: International Relations. Economics. Country Studies. Tourism. 2020. № 12. С. 8-17. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/83746>

38. Hrytsenko P., Voronenko V., Kovalenko Ye., Kurman T., Omelianenko V. Assessment of the development of innovation activities in the regions: Case of Ukraine. Problems and Perspectives in Management. 2021. 19(4). P. 77-88. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/85729> (SCOPUS)

39. Hrytsenko, P.V., Kovalenko, Y.V., Voronenko, V.I., Smakouz, A.M., Stepanenko, Y.S. Analysis of the Definition of “Change” as an Economic Category. Mechanism of Economic Regulation. 2021. № 1. С. 92-98. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/84025>

40. Ji, Z., & Sotnyk, I. (2023). Economic analysis of energy efficiency of China's and India's national economies. Mechanism of an Economic Regulation, (1(99), 11-16. <https://doi.org/10.32782/mer.2023.99.02>
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/91221>

41. Jianming Mu, Goncharenko O. S., Chortok Yu. V., Yaremenko A. H. Peculiarities of Formation of the Region's Logistics Infrastructure on the Basis of Eco-Innovations Within the Framework of Stakeholders' Partnership in the Enterprise-Region-State System // Mechanism of Economic Regulation. 2021. № 4. P. 22-29. DOI: <https://doi.org/10.21272/mer.2021.94.03>
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/87514>

42. Karintseva O. I., Yevdokymov A. V., Yevdokymova A. V., Kharchenko M. O., Dron V. V. Designing the Information Educational Environment of the Studying Course for the Educational Process Management Using Cloud Services. Механізм регулювання економіки. 2020. № 3. С. 87-97. DOI: <https://doi.org/10.21272/mer.2020.89.07>

43. Kovalov, B., Karintseva, O., Kharchenko, M., Khymchenko, Y., & Tarasov, V. (2023). Methods of evaluating digitization and digital transformation of business and economy: the experience of OECD and EU countries. Економіка розвитку систем, 5(1), 18-25. <https://doi.org/10.32782/2707-8019/2023-1-3> <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/91585>

44. Kubatko, O. V., Kubatko, O. V., Sachnenko, T. I., Oluwaseun, O. O. Organization of Business Activities with Account to Environmental and Economic Aspects // Mechanism of Economic Regulation. 2021. № 2. P. 76-85. DOI: <https://doi.org/10.21272/mer.2021.92.08>
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/85180>

45. Kubatko, O., Merritt, R., Duane, S., & Piven, V. (2023). The impact of the COVID-19 pandemic on global food system resilience. *Mechanism of an Economic Regulation*, (1(99), 144-148. <https://doi.org/10.32782/mer.2023.99.22>
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/91371>
46. Lukash, O. A., Derev`yanko, Y. M., Kozlov, D. V., Mukorez, A. I. Regional Economic Development in The Context of the COVID-19 Pandemic and the Economic Crisis // *Mechanism of Economic Regulation*. 2021. № 1. P. 99-107. DOI: <https://doi.org/10.21272/mer.2021.91.08>
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/84026>
47. Melnyk, L. Hr., Shaulska, L. V., Mazin, Yu. O., Matsenko, O. I., Piven, V. S., Konoplov, V. V. Modern Trends in the Production of Renewable Energy: the Cost Benefit Approach // *Mechanism of Economic Regulation*. 2021. № 1. P. 5-16. DOI: <https://doi.org/10.21272/mer.2021.91.01>
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/83761>
48. Melnyk, L., Karintseva, O., Kubatko, O., Derev`yanko, Y., & Matsenko, O. (2022). Restructuring of socio-economic systems as a component of the formation of the digital economy in Ukraine. *Mechanism of an Economic Regulation*, (1-2(95-96), 7-13. <https://doi.org/10.32782/mer.2022.95-96.01>
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/89627>
49. Melnyk, L., Kovalov, B., Mykahilov, S., Mykhailov, S., Skrypka, Y., & Starodub, I. (2022). Dynamics of reproduction of economic systems in the transition to digital economy – in the light of synergetic theory of development*. *Mechanism of an Economic Regulation*, (3-4(97-98), 7-14. <https://doi.org/10.32782/mer.2022.97-98.01>
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/90520>
50. Melnyk, L., Matsenko, O., Kalinichenko, L., Holub, A., & Sotnyk, I. (2023). Instruments for ensuring the phase transition of economic systems to management based on Industries 3.0, 4.0, 5.0. *Mechanism of an Economic Regulation*, (1(99), 34-40. <https://doi.org/10.32782/mer.2023.99.06>
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/91226>
51. Nesterenko V., Dolhosheieva O., Kirilieva A., Voronenko V., Hrytsenko P. «Green» vector of the economic development of the country. *Mechanism of Economic Regulation*. 2021. № 3. C. 82-90. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/87533>
52. Nikulina, M., Sotnyk, I., Derykolenko, O., & Starodub, I. (2022). Unemployment in Ukraine's economy: COVID-19, war and digitalization. *Mechanism of an Economic Regulation*, (1-2(95-96), 25-32. <https://doi.org/10.32782/mer.2022.95-96.04>
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/89630>
53. Omelyanenko V., Pidorychev I., Voronenko V., Andrusiak N., Omelianenko O., Fyliuk H., Matkovskiy P., Kosmidailo I. Information & Analytical Support of Innovation Processes Management Efficiency Estimations at the Regional Level. *International Journal of Computer Science and Network*

Security. 2022. Vol. 22, No. 6. P. 400-407.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/89615>

54. Sotnyk I. M., Nahorny M. V., Maslii M. Yu., Nikulina M. P., Yehorov Y. V. Problems of Unemployment in Ukraine Under the COVID-19 Pandemic // Mechanism of Economic Regulation. 2021. № 3. P. 88-96. DOI: <https://doi.org/10.21272/mer.2021.93.08>
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/87534>

55. Sotnyk, I. M., Matsenko, O. M., Popov, V. S., Martymianov, A. S. Ensuring the Economic Competitiveness of Small Green Energy Projects // Mechanism of Economic Regulation. 2021. № 1. P. 28-40. DOI: <https://doi.org/10.21272/mer.2021.91.03>
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/84021>

56. Tambovceva, T. T., Melnyk, L. Hr., Dehtyarova, I. B., Nikolaev, S. O. Circular Economy: Tendencies and Development Perspectives // Mechanism of Economic Regulation. 2021. № 2. P. 33-42. DOI: <https://doi.org/10.21272/mer.2021.92.04>
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/85156>

57. Voronenko V., Horobchenko D. Approaches to the Formation of a Theoretical Model for the Analysis of Environmental and Economic Development. Journal of Environmental Management and Tourism. Craiova: ASERS Publishing, 2018. Vol. 9, Issue Number 5(29). P. 1108-1119.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/77227>